

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il üzrə
Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatları

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiqlənməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətinə dair hesabat	1
Müstəqil auditor rəyi	2
31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları:	
Mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabat	3
Digər məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabat	4
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında konsolidə edilmiş hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat	7-8
Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına qeydlər:	
1. Ümumi məlumat	9
2. Mühüm mühasibat uçotu qaydaları	10
3. Yeni düzəliş edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının (MHBS-lər) tətbiqi	21
4. Yenidən təsnifləşdirmə	25
5. Dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	25
6. Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri	25
7. Əməliyyat xərcləri	26
8. Mənfəət vergisi	26
9. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	27
10. Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	28
11. Müştərilərə verilmiş kreditlər	28
12. Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	30
13. Digər borc qiymətli kağızları	31
14. Əmlak və avadanlıq	32
15. Qeyri-maddi aktivlər	33
16. Digər aktivlər	33
17. Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	34
18. Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	35
19. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	36
20. Digər öhdəliklər	36
21. Subordinasiya borcu	36
22. Səhmdar kapitalı	37
23. Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər	37
24. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	39
25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	40
26. Kapital adekvatlığı	42
27. Riskin idarə edilməsi qaydaları	42
28. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	55

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik Bank of Baku Açıq Səhmdar Cəmiyyəti və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə əməliyyat nəticələri, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri düzgün əks etdirən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsi və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamaqda yardımçı olmaq üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamaların verilməsinə;
- Qrupun fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin, rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Qrup daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin yaradılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Qrupun əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə onun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun gəldiyini təmin edə biləcək müvafiq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılması;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qaydalarına müvafiq olaraq məcburi mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Qrupun aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlər görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Qrupun 31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları 28 aprel 2015-ci il tarixdə rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur:

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Fərid Hüseynov

Baş Mühasib
Rəna Əfəndiyeva

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

MÜSTƏQİL AUDİTOR RƏYİ

Bank of Baku Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz Bank of Baku Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatdan və həmin tarixdə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər, digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesablardan, habelə mühüm mühasibat uçotu siyasətlərinin xülasəsi və digər izahlı qeydlərdən ibarət olan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına müvafiq olaraq hazırlanması və düzgün təqdimatına, habelə saxtakarlıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhriflərin müşahidə olunmadığı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin qənaətinə əsasən zəruri sayılan daxili nəzarət sistemine görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdir. Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına müvafiq olaraq həyata keçirdik. Bu standartlar bizdən etik tələblərə riayət etməyimizi, eləcə də maliyyə hesabatlarında mühüm təhriflərin olmadığına kifayət qədər əminliyin əldə edilməsi üçün auditi planlaşdırmağımızı və həyata keçirməyimizi tələb edir.

Audit zamanı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğ və açıqlamalara dair audit sübutlarının əldə olunması üzrə prosedurlar yerinə yetirilir. Prosedurlar auditorun mülahizəsi, o cümlədən maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq mühüm təhrif risklərinin qiymətləndirilməsindən asılı olaraq seçilir. Belə risklərin qiymətləndirilməsini həyata keçirərkən auditor şəraitə uyğun olaraq audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə müəssisənin daxili nəzarət sistemini həmin sistemin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, müəssisə tərəfindən konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi ilə əlaqədar olaraq nəzərdən keçirir. Auditə, həmçinin, rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiqliyinin və irəli sürülmüş mühasibat təxminlərinin əsaslı olduğunun qiymətləndirilməsi, habelə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının təhlili daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz auditor sübutları rəyimizi bildirmək üçün kifayət qədər əsas verir.

Rəy

Fikrimizcə, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2014-cü il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini və onun həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olmaqla bütün əhəmiyyətli hallarda düzgün əks etdirir.

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTI**31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT***(Manatla ifadə olunan səhm üzrə mənfəət istisna olmaqla min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
Faiz gəliri			
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		181,113	142,038
Digər borc qiymətli kağızları		245	154
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		242	121
Ədalətli dəyərle maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:			
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları		53	126
	24	181,653	142,439
Faiz xərci			
Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərci aşağıdakılardan ibarətdir:			
Müştərilərə ödenilməli vəsaitlər		(44,236)	(38,882)
Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödenilməli vəsaitlər		(6,572)	(6,055)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(2,869)	(1,923)
Subordinasiya borcu		(361)	(406)
	24	(54,038)	(47,266)
FAİZ HESABLANAN AKTİVLƏR ÜZRƏ DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYATDAN ƏVVƏL XALIS FAİZ GƏLİRİ		127,615	95,173
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	5,24	(37,043)	(8,104)
XALIS FAİZ GƏLİRİ		90,572	87,069
Xalis haqq və komissiya gəliri	6,24	7,992	9,953
Xarici valyutalar üzrə xalis gəlirlər/(zərərlər):			
- diling		701	640
- məzənnə fərqləri		(287)	(1)
Digər əməliyyatlar üzrə ehtiyat		(598)	64
Digər gəlirlər		82	14
XALIS QEYRİ-FAİZ GƏLİRİ		7,890	10,670
İşçilərlə bağlı xərclər	7,24	(31,681)	(26,562)
Köhnəlmə və amortizasiya	7	(3,097)	(2,203)
Digər əməliyyat xərcləri	7,24	(11,241)	(10,127)
QEYRİ-FAİZ XƏRCLƏRİ		(46,019)	(38,892)
MƏNFƏƏT VERGİSİNDƏN ƏVVƏL MƏNFƏƏT		52,443	58,847
Mənfəət vergisi xərci	8	(11,782)	(12,456)
İL ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT		40,661	46,391
SƏHM ÜZRƏ MƏNFƏƏT (AZN)	22	11.96	13.64

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Fərid Hüseynov28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan RespublikasıBaş Mühəsib
Rəna Əfəndiyeva28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Min Azərbaycan Manatı ilə)

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
DÖVR ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT	40,661	46,391
Digər məcmu gəlir	-	-
CƏMI MƏCMU GƏLİR	40,661	46,391

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Fərid Hüseynov

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Rəna Əfəndiyeva

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	45,372	40,824
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10	9,954	15,685
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11,24	613,794	546,626
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	12,24	26,144	9,071
Digər borc qiymətli kağızları	13	4,998	5,017
Əmlak və avadanlıq	14	21,111	18,946
Qeyri-maddi aktivlər	15	1,498	1,517
Digər aktivlər	16	5,088	5,191
CƏMI AKTİVLƏR		727,959	642,877
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	17	111,021	75,893
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	18,24	435,950	411,931
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	19	29,469	16,332
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		1,632	5,874
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	8	1,099	1,803
Digər öhdəliklər	20,24	19,699	5,233
Subordinasiya borcu	21,24	823	2,809
Cəmi öhdəliklər		599,693	519,875
KAPİTAL:			
Səhmdar kapitalı	22	52,870	52,870
Əmlakın yenidənqiymətləndirmə ehtiyatı		7,218	7,604
Bölüşdürülməmiş mənfəət		68,178	62,528
Cəmi kapital		128,266	123,002
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		727,959	642,877

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Fərid Hüseynov

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Rəna Əfəndiyeva

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	Səhmdar kapitalı	Əmlakın yenidənqiymətləndirmə ehtiyatı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2013-cü il		52,870	7,989	31,920	92,779
İl üzrə mənfəət		-	-	46,391	46,391
Yenidənqiymətləndirmə ehtiyatının köhnəlməsi		-	(385)	385	-
Elan olunmuş dividendlər	22	-	-	(16,168)	(16,168)
31 dekabr 2013-cü il		52,870	7,604	62,528	123,002
İl üzrə mənfəət		-	-	40,661	40,661
Yenidənqiymətləndirmə ehtiyatının köhnəlməsi		-	(386)	386	-
Elan olunmuş dividendlər	22	-	-	(35,397)	(35,397)
31 dekabr 2014-cü il		52,870	7,218	68,178	128,266

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Fərid Hüseynov

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Rəna Əfəndiyeva

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ**31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT**
(Min Azərbaycan manatı ilə)

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
ƏMƏLIYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:		
Alınmış faizlər	171,866	139,365
Ödənilmiş faizlər	(51,794)	(39,338)
Alınmış haqq və komissiyalar	10,728	12,154
Ödənilmiş haqq və komissiyalar	(2,736)	(2,201)
Xarici valyutalarda dilinq əməliyyatlarından əldə olunmuş xalis realizə edilmiş gəlirlər	701	640
Alınmış digər gəlirlər	82	14
Ödənilmiş işçi heyəti xərcləri	(25,519)	(26,972)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri	(10,723)	(9,772)
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişiklikdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri	92,605	73,890
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis artım</i>		
Banklar və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	5,735	(6,830)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(94,685)	(143,542)
Digər aktivlər	(673)	(1,875)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım</i>		
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli öhdəliklər	33,725	2,813
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	16,318	104,229
Digər öhdəliklər	8,304	70
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri	61,329	28,755
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(16,728)	(9,450)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri	44,601	19,305
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:		
Satılabilən investisiya qiymətli kağızlarının alınması	(97,489)	(131,847)
Satılabilən investisiya qiymətli kağızlarının satışından daxilolmalar	79,955	141,344
Əmlak və avadanlığın alışı	(4,678)	(6,138)
Əmlak və avadanlığın satışından daxilolmalar	-	9
Qeyri-maddi aktivlərin alışı	(160)	(606)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə (istifadə olunan)/daxil olan xalis pul vəsaitləri	(22,372)	2,762

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLIDƏ EDİLMİŞ HESABAT (Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə daxilolmalar		13,240	5,950
Ödənilmiş dividendlər		(28,672)	(14,536)
Ödənilmiş subordinasiya borcu		(1,962)	-
Maliyyələşmə fəaliyyətləri üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(17,394)	(8,586)
Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin xarici valyuta ilə saxlanılan pul vəsaitləri qalıqlarına və onların ekvivalentlərinə təsiri		(287)	183
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİNDƏ XALIS ARTIM		4,548	13,664
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, ilin əvvəlində	9	40,824	27,160
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, ilin sonunda	9	45,372	40,824

Əhəmiyyətli qeyri-pul maliyyələşdirmə əməliyyatları

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə bitən dövr ərzində müsadirə edilmiş girovların məbləği müvafiq olaraq 725 min AZN və 450 min AZN olmuşdur.

İdarə Heyəti tərəfindən:

Sədr
Fərid Hüseynov

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühəsib
Rəna Əfəndiyeva

28 aprel 2015-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-55-ci səhifələrdəki qeydlər hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

BANK OF BAKU AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTI

31 DEKABR 2014-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KONSOLIDƏ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR
(Başqa qeydlər olmazsa, min Azərbaycan manatı ilə)

1. ÜMUMİ MƏLUMAT

"Bank of Baku" ASC Qrupun ana müəssisəsidir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş 18 fevral 2005-ci il tarixli 247 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank əhalidən depozitlər qəbul edir və kreditlər verir, Azərbaycanda və xaricdən ödənişlər köçürür, valyuta mübadilə edir və kommersiya və fiziki şəxslərə digər bank xidmətləri göstərir. Əsas ofisi Bakı şəhərində yerləşməklə 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Bakı şəhərində və Azərbaycan Respublikasının digər şəhərlərində 24 (2013-cü il: 22) filiala və 1 xidmət məntəqəsinə (2013-cü il: 1 xidmət məntəqəsi) malik olmuşdur. Bankın qeydiyyatdan keçmiş hüquqi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1069, Atatürk Prospekti 42.

Bank əmanətlərin sığortası sisteminin üzvüdür. Sistem Əmanətlərin Sığortalanması haqqında Qanun və digər qaydalar əsasında fəaliyyət göstərir və Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən tənzimlənir. Sığorta biznesin tənəzzülü və ARMB-nin bank lisenziyasının ləğv edildiyi təqdirdə hər fərdi hal üzrə maksimum faiz dərəcəsi 9% olmaqla 30 min AZN-ə qədər olan məbləğdə Bankın fərdi əmanətçilərə olan öhdəliyini ödəyir.

Bank, bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilmiş müəssisələrdən ibarət bank qrupunun ("Qrup") ana müəssisəsidir və bu müəssisələr aşağıdakılardır:

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Təsisçi payı və ya hissəsi/ səsvərmə hüquqları (%)		Fəaliyyətin növü
		2014	2013	
Bank of Baku ASC	Azərbaycan Respublikası	Ana müəssisə		Bankçılıq
BOB Broker Ltd	Azərbaycan Respublikası		100	Broker xidmətləri

"BOB Broker" Ltd. ("Törəmə müəssisə") Bankın tam sahib olduğu törəmə müəssisə olub Bankın maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilir. Törəmə müəssisə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi əsasında 28 fevral 2007-ci ildə məhdud məsuliyyətli cəmiyyət kimi təsis edilmişdir. Əsasən Azərbaycan fond birjasında qiymətli kağızların brokerliyi ilə məşğuldur. Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar Komitəsinin qiymətli kağızlarla əməliyyatlar üçün 15 may 2007-ci il tarixli lisenziyasına malikdir.

31 dekabr 2014 və 2013-cü illər üzrə Bankın buraxılmış səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	31 dekabr 2014-cü il, %	31 dekabr 2013-cü il, %
NAB Holding	40.00	40.00
Azpetrol Neft Şirkəti MMC	28.89	28.89
Hikmət İsmayilov	21.11	-
Elçin İsayev	10.00	10.00
Rafiq Əliyev	-	11.22
Azinvest MMC	-	9.89
Cəmi	100.00	100.00

NAB Holdingin son nəzarətçi tərəfləri Nader Mohaghegh Oromi və Bahram Mohaghegh Oromidir. Azpetrol Neft Şirkəti MMC-nin birbaşa səhmdarı İbrahim Məmmədovdur.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması 28 aprel 2015-ci il tarixində İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmişdir.

2. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU QAYDALARI

Uyğunluq haqqında bəyanat

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun gələcəkdə fasiləsizlik prinsipinə uyğun olaraq fəaliyyətini davam etdirə biləcəyi ehtimalı əsasında hazırlanmışdır.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları, başqa qeydlər olmazsa, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim olunur.

Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları aşağıda göstərilən mühasibat uçotu qaydalarında izah edildiyi kimi binalar və hər hesabat dövrünün sonunda yenidənqiymətləndirmə məbləği və ya ədalətli dəyər ilə qiymətləndirilən maliyyə alətləri istisna olunmaqla, ilkin dəyər əsasında tərtib edilmişdir.

Tarixi (ilkin) dəyər adətən aktivlərin mübadilə edildiyi məbləğin ədalətli dəyərinə əsaslanır.

Ədalətli dəyər, müşahidə edilə bilən və ya digər qiymətləndirmə üsulundan istifadə etməklə hesablanmasından asılı olmayaraq, qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyat çərçivəsində aktivin satışından alınan və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilən qiymətdir. Hər hansı aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərinin hesablanmasında Qrup, qiymətləndirmə tarixində belə aktiv və ya öhdəliyin qiymətini müəyyən edərkən bazar iştirakçılarının nəzərə ala biləcəkləri xüsusiyyətləri nəzərə alır. Qiymətləndirmə və/və ya hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlama məqsədilə ədalətli dəyər MHBS 2-yə daxil olan pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatları, MUBS 17-yə daxil olan lizinq əməliyyatları, eləcə də ədalətli dəyər qiymətləndirilməsinə oxşar olan, lakin ədalətli dəyər olmayan qiymətləndirmələr, məsələn, MUBS 2-də qeyd edilən xalis satış dəyəri və ya MUBS 36-da qeyd edilən istifadə dəyəri kimi qiymətləndirmələr istisna olmaqla yuxarıda göstərilən qaydada müəyyən edilir.

Bundan əlavə, maliyyə hesabatı məqsədilə ədalətli dəyər qiymətləndirmələri belə qiymətləndirmələr üçün giriş məlumatlarının müşahidə edilə bilmə dərəcəsindən və bütövlükdə ədalətli dəyər qiymətləndirmələri üçün giriş məlumatlarının əhəmiyyətliyiindən asılı olaraq Səviyyə 1, 2, 3 kimi təsnifləşdirilir. Bu səviyyələr aşağıdakılardır:

- Səviyyə 1 giriş məlumatları, qiymətləndirmə tarixində müəssisənin istifadə edə biləcəyi, fəal bazarda eyni aktiv və öhdəliklər üçün təyin edilən (düzəliş edilməmiş) qiymətlərdir;
- Səviyyə 2 giriş məlumatları, Səviyyə 1-ə daxil olan təyin edilmiş qiymətlər istisna olmaqla, birbaşa və ya dolayısı ilə aktiv və öhdəliklər üzrə müşahidə edilə bilən giriş məlumatlarıdır; və
- Səviyyə 3 giriş məlumatları aktiv və ya öhdəliklər üzrə müşahidə edilə bilən giriş məlumatlarıdır.

Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Bank və onun konsolidə olunmuş müəssisəsi mühasibat uçotu qeydlərini yerli mühasibat uçotu metodlarına uyğun aparır. Bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları yerli mühasibat uçotu qeydləri əsasında hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılmışdır.

Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatını likvidlik ardıcılığı ilə geniş şəkildə təqdim edir. Hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində (cari) və 12 aydan çox müddət (uzunmüddətli) ərzində hesablaşmalar və ya ödəniləcək məbləğlər üzrə təhlil 27 sayılı qeyddə göstərilir.

Əməliyyat valyutası

Qrupun hər bir müəssisəsinin maliyyə hesabatlarına daxil olan maddələr müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitdəki valyuta məzənnəsindən ("əməliyyat valyutası") istifadə etməklə qiymətləndirilir. Qrupun ana müəssisəsinin əməliyyat valyutası Azərbaycan manatıdır ("AZN"). Qrupun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edildiyi valyuta AZN-dir. Başqa cür qeyd edilən hallar istisna olmaqla, bütün rəqəmlər min manata uyğunlaşdırılaraq yuvarlaqlaşdırılır.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda qarşılıqlı əvəzləşdirilir, xalis məbləğ isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda açıqlanır. Gəlir və xərclər hər hansı bir mühasibat uçotu standartı, yaxud şərhlərində və Qrupun mühasibat qaydalarında xüsusi olaraq açıqlanması tələb və qəbul olunmadığı halda mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əvəzləşdirilmir.

Əsas mühasibat uçotu qaydaları aşağıda açıqlanır.

Konsolidasiyanın əsasları

Hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına Bankın və onun törəmə müəssisəsinin maliyyə hesabatları daxildir. Nəzarət aşağıdakı hallarda həyata keçirilir:

- Bank investisiya qoyulan müəssisə üzərində səlahiyyətə malik olduqda;
- Bank investisiya qoyulan müəssisə ilə iş birliyindən gəlir əldə etdikdə və ya belə gəlirlər üçün hüquqa malik olduqda; və
- Bank gəlirlərə təsir etmək üçün öz səlahiyyətindən istifadə etmək qabiliyyətinə malik olduqda.

Fakt və mövcud vəziyyətlər nəzarətin yuxarıda qeyd olunan üç elementindən birinə və ya bir neçəsinə dəyişikliklər edildiyini göstərsə, Bank investisiya qoyulan müəssisəyə nəzarət edib-ətməyəcəyini yenidən qiymətləndirir.

Bank, investisiya qoyulan müəssisənin səsvermə hüquqlarının daha az hissəsinə sahib olarsa, belə müəssisə üzərində səlahiyyətə o zaman malikdir ki, səsvermə hüquqları həmin müəssisənin müvafiq fəaliyyətini birtərəfli qaydada idarə edə bilmək üçün kifayət etsin. Bank investisiya qoyulan şirkətdə olan səsvermə hüquqlarının ona nəzarət etmə səlahiyyəti vermək üçün yetərli olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə bütün uyğun faktları və halları, eləcə də aşağıdakıları nəzərə alır:

- Bankın səsvermə hüquqlarının həcmnin digər səsvermə hüququna malik tərəflərin hüquqlarının həcminə və bölgüsünə nisbəti;
- Bankın, digər səs sahiblərinin və tərəflərin sahib olduğu mümkün səsvermə hüquqları;
- Digər razılaşmalardan irəli gələn hüquqlar;
- Səhmdarların əvvəlki yığıncaqlarındakı səs bölgüsü daxil olmaqla, qərarların qəbul edilməsi olduğu zaman Bankın müvafiq fəaliyyətləri idarə etmək qabiliyyətinin olub-olmamasını göstərən hər hansı əlavə faktlar və hallar.

Tələb olunduqda, törəmə müəssisələrin mühasibat uçotu qaydalarının Qrupun tətbiq etdiyi uçot qaydalarına uyğunlaşdırılması üçün belə törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Qrupun üzvləri arasında aparılan əməliyyatlarla bağlı bütün qrupdaxili aktivlər və öhdəliklər, səhmdar kapitalı, gəlirlər, xərclər və pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya zamanı tam çıxarılır.

Gəlirin tanınması

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri Qrupun iqtisadi mənfəət əldə etməsi ehtimalı olduqda və gəlir məbləğinin etibarlı qiymətləndirilməsi mümkün olduqda tanınır. Faiz gəliri və xərci effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, hesablama metodu ilə uçot əsasında tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin, yaxud maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri qrupunun amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz gəliri, yaxud faiz xərcinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuludur.

Effektiv faiz dərəcəsi borc alətinin nəzərdə tutulan müddəti və ya (tətbiq olunarsa) daha qısa müddət ərzində hesablanmış gələcək nağd pul daxilolmalarını (o cümlədən effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud endirimlər) ilkin tanınma anında xalis balans məbləğində dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə aktivi, yaxud analogi maliyyə aktivləri qrupu ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsi nəticəsində hesabdən silinərsə (qismən), faiz gəliri bundan sonra ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin ölçülərini müəyyən etmək məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün tətbiq edilən faiz dərəcələrindən istifadə olunmaqla uçotda tanınır.

Ədalətli dəyərlə qeyd edilən aktivlər üzrə qazanılmış faizlər faiz gəliri üzrə təsnif edilir.

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnməyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnməyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdən sonra tanınır.

Maliyyə alətləri

Qrup maliyyə aləti üzrə müqavilə öhdəliyinə tərəf olduğu halda, maliyyə aktivləri və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında konsolid edilmiş hesabatda tanınır. Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin adi alqı-satqısı prosesləri hesablaşma tarixi üzrə uçot üsulundan istifadə etməklə tanınır. Adi alqı və ya satqı, bazarda hər hansı qayda və ya razılaşma ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində aktivlərin təqdim edilməsini tələb edən maliyyə aktivi alqı-satqısıdır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilkin anda ədalətli dəyərlə ölçülür. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin alınması və buraxılmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri uçotda ilkin tanınma anında maliyyə aktivləri, yaxud maliyyə öhdəliklərinin müvafiq olaraq ədalətli dəyərində əlavə edilir və ya bu dəyərdən çıxılır. Maliyyə aktivləri və ya öhdəliklərinin mənfəət və ya zərərdə tanınan ədalətli dəyərlə alınmasına birbaşa aidiyyəti olan əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivləri

Qrupun maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalar üzrə təsnif edilir: "satılabilən" (SB) maliyyə aktivləri və "kreditlər və debitor borcları". Təsnifləşdirmə maliyyə alətinin mahiyyəti və məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma zamanı müəyyən olunur.

Satılabilən maliyyə aktivləri

Satılabilən (SB) maliyyə aktivləri satılabilən kimi müəyyən edilmiş və ya kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddətinə qədər saxlanılan investisiyalar və ya ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə tanınan maliyyə aktivləri kimi təsnif olunmayan qeyri-derivativlərdir.

Qrupa məxsus olan və aktiv bazarda alınıb-satılan ARMB-nin notları satılabilən kimi təsnifləşdirilir və ədalətli dəyərlə ölçülür. Mənfəət və ya zərərdə tanınan müvəqqəti olmayan dəyərsizləşmə zərəri, effektiv faiz metodu ilə hesablanan faizlər, dividend gəliri və monetar aktivlər ilə bağlı xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir və ya zərər istisna olmaqla, ədalətli dəyərin dəyişməsi üzrə yaranan gəlir və zərər digər məcmu gəlirdə tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatda toplanır. Investisiyanın silindiği və ya dəyərsizləşdiyi halda investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatda yığılmış məcmu gəlir və zərər mənfəət və ya zərər kimi yenidən təsnifləşdirilir.

Fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş və ədalətli dəyəri düzgün ölçülə bilməyən satılabilən kapital investisiyaları hər hesabat dövrünün sonunda müəyyən olunmuş hər hansı ehtimal edilən dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyərlə ölçülür.

Kreditlər və debitor borcları

Sabit və ya müəyyən oluna bilən ödənişləri olan və fəal bazarda qiyməti bəyan edilməmiş ticarət debitor borcları, kreditlər və digər debitor borcları (həmçinin, ARMB-dəki qalıqlar, banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər, müştərilərə verilmiş kreditlər və digər maliyyə aktivləri) "kreditlər və debitor borcları" kimi təsnif edilir. Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra amortizasiya olunmuş dəyerdə ölçülür. Faiz gəliri, faizin tanınması cüzi əhəmiyyət kəsb etdiyi halda qısa-müddətli debitor borcları istisna edilməklə, effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə uçotda tanınır.

Digər borc qiymətli kağızları

Bu təsnifata sabit və ya müəyyən oluna bilən ödənişləri və müəyyən edilmiş ödəmə müddəti olan qiyməti elan edilməmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri aiddir. Rəhbərlik, digər borc qiymətli kağızlarının təsnifatını ilkin tanınma anında müəyyən edir və hər hesabat dövrünün sonunda həmin təsnifatın uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir. Digər borc qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınır və MUBS 39-a əsasən kreditlər və debitor borcları kimi təsnif olunur.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivlər dəyərsizləşmənin müəyyən edilməsi məqsədilə hər hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində investisiyaların gələcək pul hərəkətinin təsire məruz qaldığını isbat edən obyektiv sübut yaranarsa, maliyyə aktivləri dəyərsizləşmiş hesab edilir.

Satılabilən kimi təsnifləşdirilmiş listing subyektı olmayan kapital investisiyaları halında, təminatın ədalətli dəyərinin onun öz dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya uzun müddətə azalması dəyərsizləşmə üçün əsas ola bilər.

Bütün digər maliyyə aktivləri üçün, dəyərsizləşməni göstərən obyektiv sübuta aşağıdakılar aid ola bilər:

- Emitent və ya qarşı tərəfinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri; yaxud
- Faizlərin və ya əsas borc məbləğinin vaxtında ödənilməməsi və ya ödəmə öhdəliyinin yerinə yetirilməməsi halları kimi müqavilə şərtlərinin pozulması; və ya
- Borcalanın müflis olacağı və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil edəcəyi güman olunduqda; yaxud
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin təqdim edildiyi fəal bazar məkanlarının yox olması.

Kreditlər və debitor borcları kimi müəyyən maliyyə aktivləri kateqoriyaları halında, ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşmədiyi müəyyən edilən aktivlər, əlavə olaraq, dəyərsizləşmənin müəyyən olunması məqsədilə birlikdə təhlil edilir. Kreditlər və debitor borcları portfelinin dəyərsizləşdiyini göstərən obyektiv sübutlara Qrupun ödənişlərin yığılması ilə bağlı keçmiş təcrübəsi, portfeldə vaxtı gecikdirilən ödəmələrin sayının artması, eləcə də debitor borcu öhdəliyinin yerinə yetirilməməsinin əlaqələndirildiyi yerli iqtisadi şəraitlərdə müşahidə olunan dəyişikliklər aid edilə bilər.

Amortizasiya olunmuş dəyərle qeyd edilən maliyyə aktivləri halında, uçotda tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqdən ibarətdir.

İlkin dəyəri ilə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında isə, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği aktivin balans dəyəri ilə bənzər maliyyə aktivləri üçün tətbiq olunan cari bazar gəlirlilik norması dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqlə ölçülür. Belə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri sonrakı dövrlərdə əvəzləndirilmir.

Maliyyə aktivinin balans dəyəri, belə dəyərin ehtiyatlar hesabına azalmasını nəzərdə tutan kreditlər və debitor borcları halı istisna edilməklə, bütün maliyyə aktivləri üçün birbaşa olaraq ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri məbləğində azaldılır. Kreditlərin və ya debitor borclarının yığılması mümkün olmadıqda, belə məbləğlər ehtiyatlar hesabına silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin daha sonra qaytarılması ehtiyat hesabına kreditləşdirilir. Ehtiyatlar hesabının balans məbləğindəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Satılabilən maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi zamanı digər məcmu gəlir üzrə tanınmış məcmu gəlir və ya zərərlər dövr üzrə mənfəət və ya zərər şəklində yenidən təsnifləşdirilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən aktivlər halında, sonrakı dövrdə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri azalarsa və bu azalmanın dəyərsizləşmənin uçotda tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirilə bilsə, bundan qabaq uçotda tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər hesabına əvəzləşdirilir, bu şərtlə ki, dəyərsizləşmənin əvəzləşdirildiyi tarixdə investisiyanın balans məbləği dəyərsizləşmə uçotda tanınmadığı təqdirdə amortizasiya dəyərindən artıq olmasın.

Satılabilən pay qiymətli kağızlarına gəldikdə, əvvəllər mənfəət və ya zərər müddəalarında tanınmış ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərər hesabında əvəzləşdirilmir. Dəyərsizləşmə zərəridən sonra ədalətli dəyerdə baş vermiş hər hansı artım digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar başlığı altında toplanılır.

SB borc qiymətli kağızlar halında isə investisiyaların ədalətli dəyərindəki artım dəyərsizləşmə zərərinin tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirildikdə, dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərər hesabına əvəzləşdirilir.

Şərtləri təkrar razılaşıdırılmış kreditlər

Mümkün olan hallarda Qrup girova sahib çıxmaq əvəzinə kreditin ödəmə vaxtının təkrar razılaşıdırılmasına çalışır. Bu, ödəniş müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşıdırılmasını nəzərdə tuta bilər. Şərtlər yenidən razılaşıdırıldıqda, hər hansı dəyərsizləşmə şərtlərdə dəyişikliklərin edilməsindən əvvəl hesablanmış ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə ölçülür və kredit vaxtı ötmüş hesab edilmir. Rəhbərlik bütün meyarlar üzrə tələblərin yerinə yetirildiyini və gələcək ödənişlərin baş tutacağını təmin etmək məqsədilə şərtləri təkrar razılaşıdırılmış kreditləri nəzərdən keçirir. Kreditlər ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanan fərdi və ya birgə dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsinin obyektinə olmağa davam edir.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlər və avanslar, yığılması mümkün olmadıqda ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatlar hesabına silinir. Rəhbərlik Qrupa ödənilməli olan borcların yığılması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdikdən və Qrup saxladığı bütün girov vəsaitlərini satdıqdan sonra kreditlər və avanslar hesabdən silinir. Əvvəllər hesabdən silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir. Müəyyən olunmuş qanunvericiliyə əsasən kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının razılığı və müəyyən edilmiş hallarda, məhkəmənin müvafiq qərarı əsasında silinə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Qrup, yalnız aktiv üzrə pul daxiləmələri ilə bağlı onun müqavilə hüquqlarının vaxtı bitdikdə, yaxud maliyyə aktivini və aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və imtiyazları əsas etibarilə digər tərəfə ötürdükdə maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır. Qrup aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün risk və imtiyazları əsas etibarilə digər tərəfə ötürməyə və ya özündə saxlamaya və köçürülmüş aktiv üzərində nəzarətini davam etdirsə, o, aktiv üzrə saxlanılmış payını və bununla əlaqədar ödəyəcəyi məbləğlər müqabilində öhdəliyi uçotda tanıyır. Qrup ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və imtiyazları əsas etibarilə özündə saxlayarsa, o, belə aktivini uçotda tanımağa davam edir və aldığı məbləğlər ilə əlaqədar girovu təmin edilmiş borc vəsaitlərini də uçotda tanıyır.

Maliyyə aktivinin tanınması tamamilə dayandırıldığı halda, maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə alınmış və alınacaq məbləğlər və digər məcmu gəlirlərdə tanınmış və kapitalda toplanan yığılmış gəlir və ya zərərlər arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivinin tanınmasının tamamilə dayandırılması halından başqa digər hallarda (məs., Qrup ötürülmüş aktivlərin bir hissəsini almaq hüququnu saxlayarsa), Qrup maliyyə aktivinin əvvəl müəyyən edilmiş balans dəyərini iştirakın davam etdiyi müddətdə tanımağa davam etdiyi hissə ilə aktivlərin ötürülməsi tarixində həmin hissələrin nisbi ədalətli dəyərləri əsasında artıq tanınmayan hissə arasında bölüşdürür. Artıq tanınmayan hissəyə aid edilmiş balans dəyəri ilə artıq tanınmayan hissə üzrə alınmış ödəniş məbləği və ona aid edilmiş, digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınmış hər hansı yığılmış gəlir və ya zərər arasında fərq mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınmış yığılmış gəlir və ya zərər tanınması davam edən hissə ilə belə hissələrin nisbi ədalətli dəyəri əsasında tanınması artıq dayandırılmış hissə arasında bölüşdürülür.

Maliyyə öhdəlikləri və buraxılmış kapital alətləri

Borc və ya kapital qismində təsnifləşdirmə

Borc və kapital alətləri müqavilə şərtlərinə, habelə maliyyə öhdəliyi və kapital aləti haqqında anlayışa əsasən maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Kapital aləti

Kapital aləti bütün öhdəliklər çıxıldıqdan sonra müəssisənin aktivləri üzrə qalan pay hüququnu təsdiqləyən hər hansı müqavilədir. Qrup tərəfindən buraxılmış kapital alətləri birbaşa emissiya xərcləri çıxılmaqla əldə edilmiş gəlirlər kimi tanınır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri "digər maliyyə öhdəlikləri" kimi təsnifləşdirilir.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri, o cümlədən banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər, müştərilərə ödənilməli vəsaitlər, digər öhdəliklər və subordinasiya borcu əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ilkin anda ədalətli dəyərlə ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə və faiz xərcləri effektiv gəlir əsasında tanınmaqla amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Effektiv faiz metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz xərclərinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi təxmin edilən gələcək nağd pul ödəmələrini (o cümlədən effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud güzəştlər) maliyyə öhdəliyinin güman edilən müddəti, yaxud (müvafiq hallarda) daha qısa müddət ərzində ilkin tanınma zamanı xalis balans dəyərində qədər dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə zəmanəti müqavilələri

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi borc aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənişin edilməli olduğu tarixdə müəyyən debitorun belə ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən qiymətli kağızın sahibinə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsinə emitentdən tələb edən müqavilə formasıdır.

Qrup tərəfindən buraxılmış maliyyə zəmanəti müqavilələri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür və ƏDMZ-də tanınan kimi təyin edilmədiyi halda, sonradan aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksəyi ilə ölçülür:

- Yaradılmış ehtiyat fondları, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər adlı MUBS 37-ə əsasən müəyyən olunduğu kimi müqavilə üzrə öhdəlik məbləğindən; və
- Müvafiq hallarda gəlirlərin tanınması qaydalarına əsasən uçotda tanınmış yığılan amortizasiya çıxılmaqla ilkin tanınmış məbləğdən.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması yalnız Qrup öz ödəniş öhdəliyini yerinə yetirdikdə, belə öhdəlik ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatdıqda dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditorun təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənərsə, yaxud mövcud öhdəliyə əhəmiyyətli düzəlişlər edilərsə, belə əvəzləmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Lizinq

Lizinqlər o zaman maliyyə lizinqləri kimi təsnifləşdirilir ki, belə lizinq şərtlərinə görə mülkiyyət hüququ üzrə bütün risk və imtiyazlar əsas etibarilə icarəyə götürənə ötürülür. Bütün digər lizinqlər əməliyyat lizinqləri kimi təsnifləşdirilir.

Qrup, icarəyə götürən kimi

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı ödənişlər, lizinq obyektı olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, lizinq müddəti ərzində düzxətli metod əsasında xərc kimi tanınır. Əməliyyat lizinqlərindən irəli gələn şərti/nəzərdə tutulmayan icarə haqları yarandığı dövr üzrə xərc kimi tanınır.

Əməliyyat lizinqlərinə daxil olmaq üçün icarə stimulları əldə edildiyi halda belə stimullar öhdəlik kimi tanınır. Stimullar üzrə ümumi mənfəət, lizinq obyektı olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, düzxətli metod əsasında azaldılan icarə xərcləri kimi tanınır.

Qrup, icarəyə verən kimi

İcarəyə götürənlər tərəfindən maliyyə lizinqləri üzrə ödənilməli vəsaitlər Qrupun lizinqlərə qoyulan xalis investisiyalarının məbləği ilə debitor borcları kimi uçotda tanınır. Maliyyə lizinqi gəliri, Qrupun lizinqlərlə bağlı qalan xalis investisiyaları üzrə gəlirin sabit dövrü normasını əks etdirmək üçün hesabat dövrləri üzrə bölüşdürülür.

Əməliyyat lizinqləri ilə bağlı gəlirlər müvafiq lizinqin müddəti üzrə düz xətt metodu ilə tanınır. Əməliyyat lizinqi razılaşmasının bağlanması və rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı ilkin birbaşa xərclər lizinq subyekti olan aktivlərin balans dəyərində əlavə edilir və lizinq müddətində düz xətt metodu ilə tanınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri kassadakı nağd vəsaitlərdən, məcburi ehtiyatlar istisna olmaqla Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından alınacaq vəsaitlər, o cümlədən banklardan və kredit təşkilatlarından alınacaq ilk ödəniş müddəti 90 gündən az olan və ya 90 gün olan və müqavilə öhdəliklərindən azad məbləğlərdən ibarətdir.

ARMB-da yerləşdirilmiş minimum ehtiyat depozitləri

ARMB-dəki minimum ehtiyat depozitləri ARMB-də depozit kimi yerləşdirilmiş, Qrupun gündəlik əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi üçün istifadə edilməyən məcburi ehtiyatların məbləğini əks etdirir və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidə edilmiş hesabat məqsədləri üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin bir hissəsi hesab edilmir.

Müsadirə edilmiş aktivlər

Müəyyən hallarda, ödənilməyən kreditlər ilə bağlı olaraq, mülkiyyət hüququ itirildikdə aktivlər müsadirə edilir. Müsadirə edilmiş aktivlər satış xərcləri çıxılmaqla, balans dəyərinin və ədalətli dəyərən ən aşağı olanı ilə ölçülür.

Əmlak və avadanlıq

Torpaq və binalar maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda yenidən qiymətləndirilən dəyərlə göstərilir ki, bu da sonrakı dövrlərin yığılmış köhnəlmə və yığılmış ehtimal olunan zərəri çıxılmaqla yenidən qiymətləndirmə tarixində onların ədalətli dəyərini əks etdirir. Yenidən qiymətləndirmələr, balans dəyərinin hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyəri tətbiq etməklə müəyyən edilə biləcək balans dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməməsi üçün kifayət qədər müntəzəm qaydada həyata keçirilir. Torpaq sahəsi ilkin dəyərlə qeyd olunur.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan hər hansı yenidənqiymətləndirmə artımı digər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır və kapitalda toplanır, hərçənd ki, belə artımın bundan əvvəl mənfəət və zərər uçotunda tanınmış eyni aktivin yenidənqiymətləndirmə azalmasını əvəzləşdirdiyi və nəticə etibararı ilə, əvvəllər xərclənmiş azalma həcmində mənfəət və zərər hesabının kreditinə yazıldığı hal istisna edilir. Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan balans dəyərinin azalması, bu məbləğ həmin aktivin əvvəlki yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatındakı qalıqdan (əgər varsa) artıq olduğu halda mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır.

Başa çatdırılmamış tikililər hər hansı dəyərsizləşmə çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır. Belə başa çatmamış tikililər, onların tikintisi başa çatdıqda və təyinatı üzrə istismara hazır olduqda, müvafiq əmlak və avadanlıq kateqoriyaları üzrə təsnif edilir. Bu aktivlərin köhnəlməsi, digər əmlak aktivləri halında olduğu kimi, təyinatı üzrə istismara hazır olduğu andan etibarən hesablanmağa başlayır.

Yenidən qiymətləndirilmiş binalar üzrə köhnəlmə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Yenidən qiymətləndirilmiş əmlak satıldıqda, yaxud istismardan çıxarıldıqda, bununla əlaqədar əmlakın yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatında qalan artıq məbləğ birbaşa bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına köçürülür.

Mülkiyyətdə olan torpaq sahəsinə köhnəlmə hesablanır.

Mebel və avadanlıq yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyerdə uçotda qeyd edilir

Köhnəlmə düzxətli metoddan istifadə etməklə aktivlərin (mülkiyyətdə olan torpaq sahələri və tikintisi başa çatmamış əmlaklar) ilkin dəyərini və ya qiymətini, qalıq dəyəri çıxılaraq, faydalı istismar müddətləri üzrə silməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti, qalıq dəyəri və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçotu aparılan hesablaşmalar üzrə dəyişikliklərin aşağıdakı illik dərəcələrlə təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir:

Binalar	5%
Mebel və avadanlıq	20%
Kompüter və kommunikasiya avadanlığı	25%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Digər	20%

Əmlak və avadanlıq obyektləri hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq vasitələrinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərərlər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Köhnəlmə aktivin təxmin edilən faydalı istismar müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçotu alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Qeyri-maddi aktivlərə 10 il faydalı istismar müddəti ərzində amortizasiya hesablanır.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması

Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə, yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi

Grup maddi və qeyri-maddi aktivlərin ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinə məruz qalıb-qalmadığını müəyyənləşdirmək üçün hər hesabat dövrünün sonunda belə aktivlərin balans dəyərini təhlil edir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalət edən hər hansı hallar mövcud olarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərin (əgər varsa) həcmi müəyyən etmək üçün aktivin bərpa dəyəri hesablanır. Aktivin fərdi hallarda bərpa dəyərini hesablamaq mümkün olmazsa, Grup belə aktivin aid olduğu gəlir gətirən aktivlər qrupunun bərpa dəyərini müəyyən edir. Aktivin yerləşdirilməsinə müvafiq və ardıcılığı gözlənilən əsaslar müəyyən edildiyi hallarda, korporativ aktivlər də fərdi gəlir gətirən aktivlər qrupunda yerləşdirilə bilər, yaxud əks halda, müvafiq qaydada və ardıcılığı gözlənilməklə yerləşdirilmə əsasları müəyyən edilmiş ən kiçik gəlir gətirən aktivlər qrupunda yer alır.

Bərpa dəyəri, ədalətli dəyərdən satış və istifadə dəyərləri çıxıldıqdan sonra alınan daha yüksək məbləğdir. İstismar dəyərini qiymətləndirərkən təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti pulun vaxt üzrə dəyərinin və gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı təxminlərə düzəlişlərin edilmədiyi aktiv üçün səciyyəvi olan risklərin hazırkı bazar qiymətləndirilməsini özündə əks etdirən vergiyə qədərki diskont dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərinə qədər diskontlaşdırılır.

Aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) bərpa dəyərinin onun balans dəyərindən az olduğu hesablanarsa, belə aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri bərpa dəyərinə kimi azaldılır. Ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin yenidən qiymətləndirmədən irəli gələn azalma kimi hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv uçotda yenidənqiymətləndirilmiş dəyərlə əks olunmazsa, belə zərər dərhal mənfəət və zərər hesabında tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilsə, aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) balans dəyəri hesablanmasına düzəliş edilmiş bərpa dəyərinə qədər artırılır, bu şərtlə ki, artırılmış belə balans dəyəri aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər qrupunun) ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərərinin tanınmadığı keçmiş illərdə müəyyən edilmiş balans dəyərindən artıq olmasın. Ehtimal olunan dəyərsizləşmə üzrə zərərin əvəzləşdirilməsinin yenidənqiymətləndirmədən irəli gələn artım kimi hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv yenidənqiymətləndirilmiş dəyərlə uçotda əks edilməyə qədər, belə zərərin əvəzləşdirilməsi dərhal mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Vergi

Mənfəət vergisi xərcləri ödənilməli olan cari vergi və təxirə salınmış vergidən ibarətdir.

Cari vergi

Ödənilməli olan cari vergi il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəət əsasında tutulur. Vergiyə cəlb olunan mənfəət digər illərdə vergiyə cəlb olunan, yaxud gəlirdən çıxılan və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan, yaxud gəlirdən çıxılmayan gəlir və ya xərc müddəaları ilə əlaqədar mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əksini tapmış mənfəətdən fərqlənir. Qrupun cari vergi ilə bağlı öhdəliyi qanuni qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam olaraq qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanmasında istifadə edilən müvafiq vergi bazası arasındakı müvəqqəti fərq əsasında tanınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, ümumi hal olaraq, vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri, ümumi hal olaraq, gəlirdən çıxılan bütün müvəqqəti fərqlər üçün o şərtlə tanınır ki, belə müvəqqəti fərqlərin hesaba alınması üçün gələcəkdə vergiyə cəlb olunacaq mənfəətin əldə olunması ehtimal edilsin.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir və aktivin bütün və ya müəyyən hissəsinin bərpa olunması üçün yetərli vergiyə cəlb edilən mənfəətin yaranacağı ehtimalı olmayan həddə qədər azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam olaraq qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və vergi qanunvericiliyinə) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin ölçülməsi Qrupun hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa edəcəyi və ya ödəyəcəyini gözlədiyi halda yarana biləcək vergi nəticələrini özündə əks etdirir.

İl üzrə cari və təxirə salınmış vergi

Cari və təxirə salınmış vergi digər məcmu gəlir haqqında hesabatda, yaxud birbaşa olaraq kapitalda göstərilən müddəalarla bağlı olduğu və nəticə etibarilə, müvafiq olaraq digər məcmu gəlir və ya birbaşa olaraq kapital bəndi kimi tanındığı hallar istisna edilməklə, mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Qrupun fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi məcmu gəlir haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar, Qrup keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyə (hüquqi yaxud konstruktiv) malik olduqda tanınır; bu zaman Qrupdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı və öhdəlik məbləğinin etibarlı şəkildə hesablanma bildiyi ehtimal edilir.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri hərəkətinə istinad etməklə ölçülərsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərinə bərabər olur.

Ehtiyatların təmin edilməsi üçün tələb olunan iqtisadi mənfəətin bir hissəsinin və ya bütövlükdə üçüncü tərəf vasitəsilə bərpa ediləcəyi gözlənilirsə, bu vəsaitin qaytarılması və alınacaq belə vəsaitlərin düzgün qiymətləndirilməsi barədə qəti əminlik olduqda alınacaq məbləğ uçotda aktiv kimi tanınır.

Şərti aktiv və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınmır, lakin hesablaşma üzrə vəsaitlərin istifadə olunması ehtimalı olduqda belə öhdəliklər açıqlanmalıdır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatlarda tanınmır, lakin onlarla bağlı iqtisadi mənfəətin əldə olunacağı ehtimal edildikdə açıqlanmalıdır.

Xarici valyutalar

Qrupun hər fərdi müəssisəsinin maliyyə hesabatları hazırlanarkən müəssisənin əməliyyat valyutasından başqa digər valyuta (xarici valyuta) ilə aparılan əməliyyatlar belə əməliyyatların aparıldığı tarixdə üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələri ilə qeydə alınır. Hər hesabat dövrünün sonunda xarici valyuta ilə ifadə olunmuş pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyən olunduğu tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. Xarici valyutada ədalətli dəyər ilə uçota alınmış qeyri-monetar vəsaitlərin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyənləşdirildiyi tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. İlk dəfə xarici valyutada ölçülmüş qeyri-monetar vəsaitlərin valyuta mövqeyi təkrar qiymətləndirilmir. Monetar maddələr üzrə məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərərdə tanınır.

İlin sonunda konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı Qrupun tətbiq etdiyi valyuta mübadiləsi məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
AZN/1 ABŞ dolları	0.7844	0.7845
AZN/1 Avro	0.9522	1.0780

İşdən çıxma müavinəti üzrə xərclər

İşçilər, onlara müvafiq müavinətləri əldə etmə hüququ verən xidmətlər göstərdikdə, müəyyən edilmiş haqlar üzrə pensiya planlarına ayırmalar xərc kimi tanınır.

Girov

Qrup məqsədə müvafiq hesab olunan hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov alır. Girov adətən müştəri əmlakının həbs olunmasını nəzərdə tutur və Qrupa müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Kapital ehtiyatları

Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatında kapital üzrə qeyd edilmiş ehtiyatlara binaların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri təşkil edən yenidənqiymətləndirmə ehtiyatları daxildir.

Seqment hesabatı

Qrup əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilməklə yeganə sənaye seqmenti olan kommersiya bankçılığına aiddir. Müvafiq olaraq "Əməliyyat seqmentləri" haqqında MHBS 8-ə əsasən Bank bir əməliyyat seqmenti kimi nəzərdə tutulur.

Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Mühasibat uçotu qaydalarını tətbiq edərkən Qrup rəhbərliyindən digər mənbələrdən açıq əldə edilməsi mümkün olmayan aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində dair mühakimələr, hesablamalar və təxminlərin irəli sürülməsi tələb olunur. Hesablamalar və əlaqədar təxminlər keçmiş təcrübəyə və müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Təxminlər və əsas götürülən ehtimallar davamlı qaydada təhlil edilir. Mühasibat təxminlərinə olan düzəlişlər, belə düzəliş yalnız onun baş verdiyi dövrə təsir göstərdikdə həmin dövrdə, cari və gələcək dövrlərə təsir göstərdikdə isə, düzəlişin baş verdiyi və gələcək dövrdə tanınır.

Təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri

Aşağıda gələcək dövrlərə aid əsas fərziyyələr və hesabat dövrünün sonuna təxminlərlə bağlı qeyri-müəyyənliyin əsas mənbələri göstərilir ki, bu da növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi riskini daşıyır.

Kreditlərin və debitor borclarının dəyərsizləşməsi

Qrup dəyərsizləşməni müəyyən etmək məqsədilə kreditləri və debitor borclarını mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir. Qrupun kreditlər və debitor borcları portfelində baş vermiş dəyərsizləşmə üzrə zərərin tanınması üçün kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar yaradılır. Qrup kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara dair mühasibat təxminlərini qeyri-müəyyənliyin mənbəyi hesab edir, çünki (i) onlar gələcək cərimə faiz dərəcələri barədə fərziyyələrin, eləcə də dəyərsizləşmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı potensial itkilərin qiymətləndirilməsinin yaxın keçmişdəki fəaliyyət nəticələrinə əsaslanması səbəbindən vaxtaşırı olaraq dəyişikliklərə çox məruz qalır və (ii) Qrupun hesabladığı zərər ilə faktiki zərər arasında hər hansı əhəmiyyətli fərq müqabilində ondan gələcək dövrlərdə maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə biləcək ehtiyatların qeyd edilməsi tələb oluna bilər.

Borcuların maliyyə çətinlikləri ilə üzləşdikdə və belə borculara dair tarixi məlumat mənbələri az sayda olduqda, Qrup hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləğini hesablamaq üçün rəhbərliyin mülahizələrindən istifadə edir. Eyni ilə, Qrup keçmiş fəaliyyət nəticələri, keçmiş müştəri davranışı, qrup daxilində borcuların ödəniş etmə vəziyyətindəki mənfə dəyişiklikləri göstərən müşahidə oluna bilən məlumatlar, eləcə də qrup daxilində aktiv üzrə öhdəliyin yerinə yetirilməməsi halları ilə əlaqəli olan ölkə və yerli iqtisadi şəraitlərə əsaslanmaqla gələcək pul vəsaitləri hərəkətindəki dəyişiklikləri hesablayır. Rəhbərlik kredit riski ilə səciyyələnən aktivlər halında əvvəllər baş vermiş zərər üzrə keçmiş təcrübəyə və kreditlər qrupunda olduğu kimi dəyərsizləşməyə dəlalət edən obyektiv sübutlara əsaslanan ehtimallardan istifadə edir. Qrup tarixi məlumatlarda əksini tapmamış hazırkı vəziyyətlərin qeyd edilməsi məqsədilə kreditlər qrupu üzrə müşahidə oluna bilən məlumatlara düzəliş etmək üçün rəhbərliyin mühakimələrindən istifadə edir.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat müddəasının daxil edilməsi mövcud iqtisadi və siyasi şəraitlərə əsasən müəyyən olunmuşdur. Qrup Azərbaycan Respublikasında belə şərtlərlə bağlı hansı dəyişikliklərin baş verəcəyini və belə dəyişikliklərin gələcək dövrlərdə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara necə təsir göstərəcəyini qabaqcadan söyləmək iqtidarında deyil.

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləği müvafiq olaraq 663,683 min AZN və 564,884 min AZN, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların məbləği isə müvafiq olaraq 49,889 min AZN və 18,258 min AZN təşkil etmişdir.

Dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər

Rəhbərlik Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu və Azərbaycan İpoteka Fondu ilə müqavilələrin məzmununu, xüsusilə bu proqram üzrə Bankın dövlət təşkilatları ilə vasitəçi və ya borcalanla əsas tərəf kimi fəaliyyət göstərən göstərməməsini qiymətləndirmişdir. Bu proqram üzrə verilmiş kreditlərlə bağlı riskləri və imtiyazları qiymətləndirməklə rəhbərlik belə qərara gəlmişdir ki, Bank əsas tərəf kimi fəaliyyət göstərir və bu maliyyə hesabatlarındakı uçot da həmin mülahizəyə əsaslanır. Alternativ nəticə əldə olunarsa, müştərilərə verilmiş və dövlət qurumlarına ödənilməli olan kreditlərin ümumi məbləği 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 22,259 min AZN və 17,633 min AZN olmaqla Bankın maliyyə hesabatlarından çıxarılmalı idi.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

25 sayılı qeyddə izah edildiyi kimi, Qrup müəyyən növ maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan giriş məlumatlarından ibarət qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. 25 sayılı qeyddə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyənləşdirilməsində tətbiq edilən əsas fərziyyələrə dair müfəssəl məlumat, eləcə də belə fərziyyələr üzrə həssaslıq təhlilinin təfərrüatları göstərilir. Qrup rəhbərliyi hesab edir ki, seçilmiş qiymətləndirmə üsulları və tətbiq olunan fərziyyələr maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün məqsədə uyğundur.

Yenidən qiymətləndirmə dəyəri ilə uçota alınmış əmlak və avadanlıqlar

Əmlakın müəyyən hissəsi (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə ölçülür. Ən son tam əhatəli qiymətləndirmə 31 dekabr 2012-ci il tarixinə aiddir. 31 dekabr 2015-ci ildə növbəti yenidən qiymətləndirmənin aparılması nəzərdə tutulur. 31 dekabr 2014 və 2013-cü illər tarixinə yenidən qiymətləndirilmiş əmlakın balans dəyərinin məbləği müvafiq olaraq 13,516 min AZN və 14,201 min AZN olmuşdur.

3. YENİ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS-lər) TƏTBIQI

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş MHBS-ləri tətbiq etməmişdir:

- 2010-2012-cilləri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər¹;
- 2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər¹;
- 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər²;
- MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər – *Məqbul Köhnəlmə və Amortizasiya Metodlarının Aydınlaşdırılması*²;
- MUBS 27-ə düzəlişlər – *Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu*²;
- MHBS 15 *Müştərilərlə Müqavilə üzrə Gəlirlər*³;
- MHBS 9 *Maliyyə Alətləri*⁴.

¹ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

² Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2016-cı il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

³ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2017-ci il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

⁴ Daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

MHBS 15 *Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər*. 2014-cü ilin may ayında müəssisələr üçün müştərilərlə müqavilələrdən yaranan gəlirin tam vahid uçot modelini müəyyən edən 15 sayılı MHBS buraxılmışdır. Qüvvəyə mindikdən sonra MHBS 15 gəlirin tanınmasına dair Gəlir adlı MUBS 18-i, Tikinti Müqavilələri adlı MUBS 11-i və əlaqədar şərtləri əhatə edən mövcud qaydaları əvəz edəcək.

MHBS 15-in əsas prinsipi ondan ibarətdir ki, müəssisə öz gəlirini müştərilərə təqdim olunan mallar və xidmətlər və bunun müqabilində əldə etməsi gözlənilən vəsaitlər həcmində tanınmalıdır. Xüsusilə, bu standart müştərilərlə müqavilələrə tətbiq olunacaq vahid və prinsiplərə əsaslanan beş mərhələli model təqdim edir.

Model üzrə beş mərhələ aşağıda göstərilmişdir:

- Müştəri ilə müqaviləni müəyyən etmək;
- İşin icrası üzrə müqavilə öhdəliklərini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müqavilə üzə öhdəliklər arasında bölüşdürmək;
- İşin icrası üzrə müqavilə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə (eyni zamanda və ya dövr ərzində) gəliri tanımaq.

MHBS 15-ə əsasən müəssisə, müqavilə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə (eyni zamanda və ya dövr ərzində), yəni belə öhdəliyin əsasını təşkil edən mal və ya xidmətlərə "nəzarət" müştəriyə ötürüldükdə gəliri tanıyır. Standarta, həmçinin, gəlirin tanınma zamanı, dəyişən ödənişlərin, müqavilənin icrası və əldə edilməsi xərclərinin uçotu, eləcə də müxtəlif əlaqədar məsələlər ilə bağlı qaydalar daxil olunmuş, gəlir haqqında yeni açıqlamalar təqdim edilmişdir.

Qrupun rəhbərliyi düşünür ki, gələcəkdə 15 sayılı MHBS-in tətbiqi gəlirin tanınma məbləğinə və vaxtına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək bu standartın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MHBS 9 Maliyyə Alətləri. 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış MHBS 9 maliyyə aktivlərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi üçün yeni tələbləri təqdim edir. Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi, habelə tanınmasının dayandandırılması ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi məqsədilə 2010-cu ilin oktyabrında, ümumi hecinq uçotu ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi üçün 2013-cü ilin noyabrında MHBS 9-a düzəliş olunmuşdur. 2014-cü ilin iyul ayında BMUSŞ əsasən maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşmə tələblərini, habelə təsnifləşdirmə və ölçülmə tələbləri ilə bağlı məhdud düzəlişləri tətbiq edən MHBS 9-un yekun versiyasını hazırlamışdır. MHBS 9-un məqsədi Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə adlı MUBS 39-u əvəz etməkdən ibarətdir.

MHBS 9 üzrə əsas tələblər aşağıdakılardan ibarətdir:

- **Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə aktivləri onların saxlandığı biznes modelinə və müqavilə üzrə pul daxilolmalarının göstəricilərinə istinad etməklə təsnifləşdirilir. Xüsusilə də, müqavilə üzrə pul daxilolmalarının yığılması məqsədini daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan və müqavilə üzrə pul daxilolmaları yalnız əsas borc məbləği, eləcə də ödənilməmiş əsas borc məbləği üzrə faizlərin ödənilməsindən ibarət olan borc alətləri adətən ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülür. MHBS 9-un 2014-cü il versiyası müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması və maliyyə aktivlərinin satılmasından, eləcə də ilkin tanınmadan sonra digər məcmu gəlirlər hesabında ədalətli dəyərlə tanınan belə maliyyə aktivləri üzrə müəyyən olunmuş tarixlərdə qalıq borclar üzrə əsas borc və faiz məbləğlərinin toplanmasından ibarət olan biznes modeli çərçivəsində borc alətləri üçün "digər məcmu gəlirlər üzrə ədalətli dəyər" kateqoriyasını təqdim edir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları ədalətli dəyərlə ölçülür. Bundan başqa, Maliyyə alətləri haqqında MHBS 9-a əsasən müəssisələr yalnız dividend üzrə gəliri mənfəət və ya zərər hesablarında tanımaq şərtilə kapital investisiyasının (ticarət üçün saxlanılmayan) ədalətli dəyərində sonrakı dəyişikliklərin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda təqdim edilməsi ilə bağlı yekun seçim edə bilərlər.
- **Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə öhdəlikləri MUBS 39-da olduğu kimi eyni tərzdə təsnifləşdirilir, lakin müəssisənin öz kredit riskinin ölçülməsinə tətbiq olunan tələblər üzrə fərqlər mövcuddur. MHBS 9 maliyyə öhdəliyinin kredit riskindəki dəyişikliklərə şamil olunan belə öhdəliyin ədalətli dəyərində dəyişiklik məbləğinin (öhdəliklərin kredit riskində dəyişikliklərin təsirinin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınması mənfəət və ya zərər üzrə uçot uyğunsuzluğu əmələ gətirməyənədək) digər məcmu gəlirlərdə tanınmasını tələb edir. Maliyyə öhdəliyinin kredit riskinə şamil olunan ədalətli dəyərdə dəyişikliklər daha sonra mənfəət və ya zərər üzrə yenidən təsnifləşdirilir.

- **Dəyərsizləşmə.** MHBS 9-un 2014-cü il versiyası maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ilə bağlı MUBS 39-dakı "çəkilməmiş kredit zərərləri modeli"nin əksinə olaraq "gözlənilən kredit zərərləri modeli"ni təqdim edir. Gözlənilən kredit zərərləri modeli kredit riskindəki dəyişiklikləri əks etdirmək üçün müəssisə tərəfindən belə kredit zərərlərinin və onlarla bağlı dəyişikliklərin ilkin tanınma dövründən başlayaraq hər hesabat tarixində uçota alınmasını tələb edir. Digər sözlərlə desək, kredit hadisəsinin kredit zərəri tanınmamışdan əvvəl baş verməsi artıq vacib deyil.
- **Hecinqin uçotu.** Maliyyə və qeyri-maliyyə risklərinin hecinqi zamanı müəssisələr tərəfindən riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinin yerinə yetirilmə üsullarını açıqlayan yeni hecinq uçotu modeli təklif edir. MHBS 9-a əsasən hecinq uçotuna uyğun olan əməliyyatların növləri, xüsusilə hecinq alətlərinə aid olan alətlərin növlərinin artırılması və hecinq uçotunun tətbiq olunduğu qeyri-maliyyə alətlərinin risk komponentlərinin növləri ilə bağlı daha geniş imkanlar verilir. Bundan əlavə, effektivlik testi öyrənilmiş və "iqtisadi münasibətlər"in əsasları ilə əvəzlənmişdir. Həmçinin, keçmiş dövrlərə şamil olunmaqla qiymətləndirmə artıq tələb edilmir. Müəssisədə riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinə dair güclü açıqlama tələbləri tətbiq olunmuşdur.
- **Tanınmanın dayandırılması.** Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün tələblər MUBS 39-dan köçürülmüşdür.
Bu standart daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minir. MHBS 9-un tətbiqi ilə bağlı seçilmiş yanaşmadan asılı olaraq keçid 1 tarixdən və ya müxtəlif tələblərin ilkin tətbiqi üçün daha çox tarixdən ibarət ola bilər.

Qrupun rəhbərliyi gələcəkdə MHBS 9-un tətbiqinin onun maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin hesabat olunan məbləğlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcəyini düşünür. Lakin ətraflı təhlil başa çatmayanadək bu standartın təsiri ilə bağlı müvafiq təxminlərin verilməsi mümkün deyil.

MUBS 27-yə düzəlişlər – Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu. MUBS 27-yə düzəlişlərə əsasən iştirak payı metodu törəmə, birgə və asılı müəssisələrdəki investisiyaların uçotu zamanı müəssisə tərəfindən müvafiq metodlardan biri kimi tətbiq edilə bilər. Erkən tətbiqinə icazə verilməklə düzəlişlər 1 yanvar 2016-cı il tarixindən qüvvəyə minir. Şirkət fərdi maliyyə hesabatları hazırlamadığından Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin müəssisənin maliyyə hesabatlarına təsir edəcəyini düşünür.

2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlərə aşağıda icmalı verilən müxtəlif MHBS-lərə düzəlişlər daxildir.

MHBS 2-yə düzəlişlər "hüquqların verilməsi şəraiti" və "bazar şəraiti" anlayışına dəyişikliklər edir və əvvəllər "hüquqların verilməsi şəraiti" anlayışına daxil olan "fəaliyyət şəraiti" və "xidmət şəraiti" anlayışlarını əlavə edir.

MHBS 3-ə düzəlişlər aktiv və ya öhdəlik kimi təsnifləşdirilən şərti ödənişlərin, bu ödənişlərin MUBS 39 və ya MHBS 9-a əsasən maliyyə aləti və yaxud qeyri-maliyyə aktivləri və ya öhdəliyi olub-olmamasından asılı olmayaraq hər hesabat tarixinə ədalətli dəyərle ölçülməsinə aydınlıq gətirir.

MHBS 8-ə düzəlişlər əməliyyat seqmentlərinə məcmu meyarı tətbiq edərkən rəhbərlik tərəfindən verilən qərarların açıqlanmasını tələb edir və seqment aktivləri əsas əməliyyat rəhbərinə daimi qaydada təqdim olunduğu halda, hesabat olunmalı seqmentlərə aid aktivlərin müəssisənin aktivləri ilə üzləşdirilməsinə aydınlıq gətirir.

MHBS 13-lə bağlı qərarların əsasını təşkil edən düzəlişlər MHBS 13-ün və MUBS 39 və MHBS 9-a növbəti düzəlişlərin buraxılmasının qeyri-müəyyən faiz dərəcəsi olan qısamüddətli debitor borcların və kreditor borcların endirim etmədən onların hesab fakturada göstərilən məbləğlərinə (endirim məbləği kiçik olarsa) nisbətde ölçülməsi imkanlarının dəyişmədiyinə aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlərin dərhal qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulmuşdur.

MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər torpaq, tikili və avadanlıq obyektləri və qeyri-maddi aktivlər yenidən qiymətləndirildikdə yığılmış köhnəlmə/amortizasiya ilə bağlı uçotdakı uyğunsuzluqları aradan qaldırır. Düzəliş edilmiş standartlar ümumi balans dəyərinin aktivin balans dəyərinin yenidənqiymətləndirmə məbləğinə uyğun şəkildə düzəliş edilməsinə və yığılmış köhnəlmə/amortizasiyanın ümumi balans dəyəri ilə yığılmış dəyərsizləşmə zərərlərini nəzərə alıqdan sonra yaranan balans dəyəri arasındakı fərqdən ibarət olduğuna aydınlıq gətirir.

MUBS 24-ə düzəlişlər hesabatçı müəssisəyə əsas idarəedici heyət xidmətlərini göstərən idarəetmə müəssisəsinin hesabatçı müəssisənin əlaqəli tərəfi olduğuna aydınlıq gətirir. Nəticədə, hesabatçı müəssisə xidmətlərin ödənilməsi ilə bağlı çəkilmiş xərcləri və ya əsas idarəedici heyət xidmətlərinin təmin edilməsi ilə əlaqədar idarəetmə müəssisəsi üzrə kreditör borcları əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi açıqlamaladır. Lakin belə ödənişin tərkib hissələrinin açıqlanması tələb olunmur.

Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin tətbiqinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini gözləmir.

2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlərə aşağıdakı müxtəlif MHBS-lərə düzəlişlər daxildir.

MHBS 3-ə düzəlişlər standartın birgə müəssisələrin öz maliyyə hesabatlarında birgə müəssisələrin bütün növlərinin formalaşdırılması uçotuna şamil edilmədiyinə aydınlıq gətirir.

MHBS 13-ə düzəlişlər Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərinin xalis əsasda ölçülməsi üzrə portfel istisnalarının əhatə dairəsinə aşağıda qeyd edilən müqavilələrin daxil olub-olmamasına aydınlıq gətirir. Düzelisələrə əsasən MUBS 32-yə daxil olan maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri anlayışına uyğun gəlməyən, lakin MUBS 39 və MHBS 9-a daxil olan, eləcə də onlara uyğun uçota alınan bütün müqavilələr belə əhatə dairəsinə aiddir.

MUBS 40-a düzəlişlər MUBS 40 və MHBS 3-ün qarşılıqlı istisna olmadığına və hər iki standartın tətbiqinin tələb oluna biləcəyinə aydınlıq gətirir. Nəticədə investisiya mülkiyyətini alan müəssisə əmlakın MUBS 40-dakı investisiya mülkiyyəti anlayışına və əməliyyatların MHBS 3 üzrə müəssisələrin birləşməsi əməliyyatlarına nə dərəcədə uyğun olduğuna aydınlıq gətirir.

Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin tətbiqinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini düşünmür.

2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər. 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər müxtəlif MHBS-lərə aşağıdakı düzəlişlərdən ibarətdir.

MHBS 5-ə düzəlişlər aktivlərin və ya satış qrupunun satış üçün saxlanılan kateqoriyasından təsisçilərə paylanma kateqoriyasına və ya əksinə yenidən təsnifləşdirilməsinin satış planına və ya təsisçilərə paylanma planına dəyişikliklər kimi nəzərdə tutulmadığına və yeni satış metoduna aid təsnifləşdirmə, təqdimat və ölçülmə tələblərinin tətbiq edilməli olduğuna aydınlıq gətirir. Bundan əlavə, düzəlişlər təsisçilərə paylanma üçün saxlanılan kateqoriyasına və satış üçün saxlanılan kateqoriyasına uyğun olmayan aktivlərin satış üçün saxlanılan kimi təsnifləşdirilməyən aktivlər kimi uçota alınmasına aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlər gələcək dövrlər üzrə tətbiq olunmalıdır.

MHBS 7-yə düzəlişlər xidmət müqaviləsinin köçürülmüş aktivlə bağlı tələb olunan açıqlama üzrə belə aktivə şamil olunub-olunmamasını aydınlaşdırmaq üçün əlavə qaydaları təqdim edir. Bundan əlavə, MHBS 7-yə edilən düzəlişlər maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin əvəzləndirilməsi üzrə açıqlama tələblərinin yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına bütün aralıq dövrlər üzrə daxil edilməsinin açıq şəkildə tələb edilməyinə, lakin MUBS 34-ün tələblərini yerinə yetirmək üçün yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına daxil edilməsinin tələb oluna biləcəyinə aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlər gələcək dövrlər üzrə tətbiq olunmalıdır.

MUBS 19-a düzəlişlər əmək fəaliyyətindən sonrakı müavinətlər üzrə diskont dərəcəni hesablamaq üçün istifadə olunan yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazların ödənilməli müavinətlərlə eyni valyuta ilə buraxılmasına aydınlıq gətirir. Düzelisələr ilk olaraq daxil edildiyi maliyyə hesabatlarında təqdim olunan ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlindən tətbiq olunur.

MUBS 34-ə düzəlişlər bu standart ilə tələb olunan və aralıq hesabatlarında istənilən hissədə, lakin aralıq maliyyə hesabatından kənarında təqdim olunan məlumatın aralıq maliyyə hesabatları ilə eyni vaxtda və eyni şərtlərlə istifadəçilərə təqdim olunan aralıq hesabatların digər hissəsinə istinad edilməsinə aydınlıq gətirir.

Qrupun rəhbərliyi bu düzəlişlərin tətbiqinin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini düşünmür.

4. YENİDƏN TƏSNİFLƏŞDİRMƏ

Cari ilin təqdimatı Qrupun maliyyə nəticələrini daha yaxşı ifadə etdiyindən 31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il üzrə təqdimatlara uyğunluğu təmin etmək üçün 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə olunmuş hesabatda müəyyən məbləğlər yenidən təsnifləşdirilmişdir.

	Əvvəlki ildə hesabat olunan	Yenidən təsnifləşdirmə məbləği	Yenidən təsnifləşdirilmiş
Faiz gəliri	137,206	5,233	142,439
Digər gəlirlər	5,247	(5,233)	14

5. DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜZRƏ EHTİYAT

Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər
31 dekabr 2012-ci il	11,962
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	8,104
Aktivlərin silinməsi	(2,318)
Əvvəl silinmiş aktivlərin qaytarılması	510
31 dekabr 2013-cü il	18,258
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	37,043
Aktivlərin silinməsi	(6,207)
Əvvəl silinmiş aktivlərin qaytarılması	795
31 dekabr 2014-cü il	49,889

6. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
Haqq və komissiya gəlirləri:		
Plastik kart əməliyyatları	4,781	4,453
Nağd pul əməliyyatları	4,257	6,037
Valyuta mübadiləsi əməliyyatları	772	665
Zəmanət məktubları	504	611
Hesablaşmalar	282	306
Digər əməliyyatlar	132	82
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	10,728	12,154
Haqq və komissiya xərcləri:		
Plastik kart əməliyyatları	(1,266)	(988)
Hesablaşmalar	(1,190)	(847)
Akkreditivlər	(277)	(362)
Nağd pul əməliyyatları	(3)	(4)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(2,736)	(2,201)
Cəmi xalis haqq və komissiya gəlirləri	7,992	9,953

7. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
Əmək haqqı və bonuslar	27,179	22,944
Sosial müdafiə xərcləri	4,205	3,340
İşçilər üzrə digər xərclər	297	278
İşçilərlə bağlı xərclər	31,681	26,562
Köhnəlmə xərci	2,918	2,089
Amortizasiya xərci	179	114
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	3,097	2,203
Marketinq və reklam	4,122	3,366
İcarə	2,237	1,749
Hüquq və məsləhət xərcləri	878	587
Əmanətlərin sığortası haqqı	713	1,019
Təhlükəsizlik	571	447
Əmlak və avadanlığın təmir və texniki xidmət xərci	437	572
Ofis ləvazimatları	410	461
Kommunikasiya	391	278
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	332	619
Çap	289	252
Kommunal xərclər	199	169
İşgüzar səfər və aidyyəti xərclər	118	86
Nəqliyyat vasitələrinin istismar xərcləri	91	61
Sığorta	88	71
Üzvlük haqları	10	13
Digər xərclər	355	377
Digər əməliyyat xərcləri	11,241	10,127

8. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Grup ödəniləcək cari mənfəət vergisi, eləcə də aktiv və öhdəlikləri üzrə vergi bazalarını özünün və törəmə müəssisələrinin fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hesablayır və uçotda əks etdirir ki, bu da MHBS-dən fərqli ola bilər.

Grup bəzi xərclər vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergi məqsədləri üçün vergidən azad olduğundan daimi vergi fərqləri ilə üzləşir.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatları məqsədləri üçün uçota alınan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə verginin hesablanması məqsədilə istifadə edilən məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlər üzrə xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınması üzrə müxtəlif metodlar/müddətlər, eləcə də müəyyən aktivlər üzrə vergi - uçot əsaslı fərqlərdən yaranan müvəqqəti fərqlər ilə əlaqəlidir.

Aşağıdakı məbləğlərin üzləşdirilməsində tətbiq edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikasında vergi qanunvericiliyinə əsasən (müəyyən edildiyi kimi) hüquqi şəxslər tərəfindən vergiyə cəlb olunan mənfəət üzrə ödəniləcək 20 %-lik (2013-cü ildə: 20 %) mənfəət vergisi dərəcəsidir.

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,988	317
Digər öhdəliklər	(550)	(71)
Təxirə salınmış vergi aktivləri	1,438	246
Vergiye cəlb olunan müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri:		
Əmlak və avadanlıq	(2,525)	(2,049)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	(12)	-
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(2,537)	(2,049)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(1,099)	(1,803)

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə qüvvədə olan vergi dərəcəsinin üzləşdirməsi aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il	31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	52,443	58,847
20% yerli vergi dərəcəsi ilə vergi (2013: 20%)	(10,489)	(11,769)
Keçmiş illərin mənfəət vergisi ehtiyatı üzrə (çatışmazlıq)/artıq məbləğ	(415)	219
Çıxılmayan xərclər	(878)	(906)
Mənfəət vergisi xərci	(11,782)	(12,456)
Cari mənfəət vergisi xərci	(12,486)	(12,283)
Təxirə salınmış vergi öhdəliklərində dəyişiklik	704	(173)
Mənfəət vergisi xərci	(11,782)	(12,456)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	2014	2013
1 yanvar tarixinə – təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(1,803)	(1,630)
Konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərərdə tanınmış təxirə salınan mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişiklik	704	(173)
31 dekabr tarixinə – təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(1,099)	(1,803)

9. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Kassadakı nağd vəsaitlər	31,419	21,152
ARMB-dəki cari hesablar	739	2,462
Digər kredit təşkilatlarındakı cari hesablar	13,214	17,210
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	45,372	40,824

31 dekabr 2014-cü il tarixinə digər kredit təşkilatlarındakı cari hesablara bir Azərbaycan bankında yerləşdirilmiş 2,378 min AZN daxildir (2013-cü il: iki Azərbaycan bankında yerləşdirilmiş 289 min AZN).

10. BANKLARDAN VƏ DİGƏR KREDİT TƏŞKİLLƏRİNDƏN ALINACAQ VƏSƏİTLƏR

Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı məcburi ehtiyat	9,065	12,338
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	889	1,500
90 gündən artıq müddətli depozitlər	-	1,500
Bloklaşdırılmış hesablar	-	347
Cəmi banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9,954	15,685

Azərbaycandakı kredit təşkilatlarından ARMB-də faiz hesablanmayan pul depoziti saxlaması (məcburi ehtiyat) tələb olunur ki, bunun da məbləği kredit təşkilatı tərəfindən cəlb edilən maliyyə vəsaitinin səviyyəsindən asılıdır. Bankın belə depoziti geri götürmə qabiliyyəti müəyyən edilmiş qanunvericiliklə əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşır.

Bloklaşdırılmış hesablar MasterCard International vasitəsilə hesablaşma əməliyyatlarını təmin etmək üçün yerləşdirilmiş sıfır AZN (2013-cü il: 347 min AZN) məbləğində təminatlı depozitlərdən ibarət olmuşdur.

11. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Müştərilərə verilmiş kreditlər	663,683	564,884
Çıxılaraq dəyərsizləşmə zərərli üzrə ehtiyat	(49,889)	(18,258)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	613,794	546,626

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə bitən illər üzrə dəyərsizləşmə zərərli üzrə ehtiyatda pul vəsaitlərinin hərəkəti 5 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

Kreditlər aşağıdakı müştərilərə verilmişdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Fiziki şəxslər	630,205	542,135
Özəl şirkətlər	33,478	22,749
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	663,683	564,884

Aşağıdakı cədvəldə sənaye sektoru üzrə təhlil edilən müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri göstərilmişdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Sektor üzrə təhlil:		
Fiziki şəxslər	630,205	542,135
Ticarət və xidmətlər	20,828	15,417
Kənd təsərrüfatı və ərzaq istehsalı	11,563	6,769
İstehsalat	1,087	555
Daşınmaz əmlakın tikintisi	-	8
	<u>663,683</u>	<u>564,884</u>
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	<u>(49,889)</u>	<u>(18,258)</u>
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	<u>613,794</u>	<u>546,626</u>

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakı məhsullardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
İstehlak kreditləri	338,160	280,588
Kartlar	147,544	100,613
Mikro kreditlər	79,678	58,715
Avtomobil kreditləri	62,535	99,604
Biznes kreditləri	<u>35,766</u>	<u>25,364</u>
	663,683	564,884
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	<u>(49,889)</u>	<u>(18,258)</u>
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	<u>613,794</u>	<u>546,626</u>

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin ümumi məbləği müvafiq olaraq 838 min AZN və 290 min AZN olmuşdur ki, belə kreditlərin də şərtləri yenidən razılaşdırılmışdır. Əks halda, bu cür kreditlər vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş hesab olunardı.

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə bitən il üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilən müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəliri müvafiq olaraq 10,375 min AZN və 5,628 min AZN təşkil etmişdir. 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə bitən il üzrə dəyərsizləşməmiş hesab edilən müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəliri müvafiq olaraq 170,738 min AZN və 136,410 min AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə 100% həcmində müştərilərə verilmiş kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən şirkətlərə verilmişdir ki, bu da bir bölgə daxilində əhəmiyyətli coğrafi təmərküzləşmənin göstəricisidir.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə təhlili göstərilir:

	31 dekabr 2014-cü il			31 dekabr 2013-cü il		
	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri	Ehtiyatdan əvvəl balans dəyəri	Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	Balans dəyəri
Dəyərsizləşmə üzrə birgə qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər:						
İstehlak kreditləri	337,125	(27,430)	309,675	280,588	(9,761)	270,827
Kartlar	147,544	(10,702)	136,842	100,613	(2,611)	98,002
Mikro kreditlər	79,678	(2,814)	76,864	58,715	(487)	58,228
Avtomobil kreditləri	62,535	(3,987)	58,548	99,604	(4,133)	95,471
Biznes kreditləri	15,836	(4,334)	11,502	16,944	(437)	16,507
	<u>642,718</u>	<u>(49,267)</u>	<u>593,451</u>	<u>556,464</u>	<u>(17,429)</u>	<u>539,035</u>
Dəyərsizləşmə üzrə fərdi qiymətləndirilən müştərilərə verilmiş kreditlər:						
İstehlak kreditləri	1,035	-	1,035	-	-	-
Biznes kreditləri	19,930	(622)	19,308	8,420	(829)	7,591
	<u>20,965</u>	<u>(622)</u>	<u>20,343</u>	<u>8,420</u>	<u>(829)</u>	<u>7,591</u>
Cəmi	<u>663,683</u>	<u>(49,889)</u>	<u>613,794</u>	<u>564,884</u>	<u>(18,258)</u>	<u>546,626</u>

31 dekabr 2014 və 2013-cü il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərlə bağlı Qrupun saxladığı girovun ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 21,313 min AZN və 2,447 min AZN olmuşdur.

31 dekabr 2014 və 2013-cü illər ərzində Qrup təminat kimi saxladığı girova sahib çıxmaqla qeyri-maliyyə aktivlərini əldə etmişdir. 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 725 min AZN və 450 min AZN məbləğində olan bu aktivlər digər aktivlərə daxil edilmişdir. Qrupun siyasəti müsadirə edilmiş əmlakı müvafiq qaydada silməkdir. Əldə olunmuş gəlirlərdən ödənilməmiş iddianı azaltmaq və ya ödəmək üçün istifadə olunur. Ümumiyyətlə, Qrup öz fəaliyyəti zamanı müsadirə edilmiş əmlakdan istifadə etmir.

12. SATILABİLƏN İNVESTİSİYA QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

Satılabilən investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Borc qiymətli kağızları	24,999	7,490
Kapitala investisiyalar	1,611	1,581
	<u>26,610</u>	<u>9,071</u>
Çıxılsın: Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(466)	-
Cəmi satılabilən investisiya qiymətli kağızları	<u>26,144</u>	<u>9,071</u>

	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2014-cü il	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2013-cü il
Borc qiymətli kağızları				
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılan notlar	0%	24,999	0%	7,490
Cəmi borc qiymətli kağızları		24,999		7,490
Kapitala investisiyalar	İştirak payı	31 dekabr 2014-cü il	İştirak payı	31 dekabr 2013-cü il
Buta Sığorta ASC	19.0%	1,387	19.0%	1,387
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC	0.2%	124	0.2%	94
Bakı Fond Birjası MMC	5.0%	60	5.0%	60
"MilliKart" MMC	0.8%	40	0.8%	40
		1,611		1,581
Çıxılsın: Dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat		(466)		-
Cəmi satılabilən investisiya qiymətli kağızları		1,145		1,581

13. DİGƏR BORC QİYMƏTLİ KAĞIZLARI

Digər borc qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2014-cü il	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2013-cü il
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılan uzunmüddətli notlar	3.00% - 3.15%	4,998	2.99% - 3.15%	5,017
Cəmi digər borc qiymətli kağızları		4,998		5,017

14. ƏMLAK VƏ AVADANLIQ

Əmlak və avadanlıq aşağıdakılardan ibarətdir:

	Torpaq və binalar	Mebel və avadanlıq	Kompüterlər və kommunikasiya avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Digər	Başa çatdırılmamış tikili	Cəmi
İlkin/yenidən qiymətləndirilmiş dəyər							
31 dekabr 2012-ci il	11,988	4,022	2,979	676	193	1,212	21,070
Əlavələr	1,863	1,014	1,222	185	53	-	4,337
Koçurmələr	1,212	-	-	-	-	(1,212)	-
Silinmələr	-	(94)	(6)	-	(1)	-	(101)
31 dekabr 2013-cü il	15,063	4,942	4,195	861	245	-	25,306
Əlavələr	61	704	3,883	393	55	-	5,096
Silinmələr	-	(126)	(478)	(186)	-	-	(790)
31 dekabr 2014-cü il	15,124	5,520	7,600	1,068	300	-	29,612
Yığılmış köhnəlmə							
31 dekabr 2012-ci il	-	(2,018)	(1,946)	(358)	(45)	-	(4,367)
Köhnəlmə xərci	(693)	(651)	(571)	(131)	(43)	-	(2,089)
Hesabdan silinərək ləğv edilmiş	-	90	6	-	-	-	96
31 dekabr 2013-cü il	(693)	(2,579)	(2,511)	(489)	(88)	-	(6,360)
Köhnəlmə xərci	(746)	(767)	(1,198)	(155)	(52)	-	(2,918)
Hesabdan silinərək ləğv edilmiş	-	132	478	167	-	-	777
31 dekabr 2014-cü il	(1,439)	(3,214)	(3,231)	(477)	(140)	-	(8,501)
Xalis qalıq dəyəri							
31 dekabr 2014-cü il tarixinə	13,685	2,306	4,369	591	160	-	21,111
31 dekabr 2013-cü il tarixinə	14,370	2,363	1,684	372	157	-	18,946

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə əmlak və avadanlığa müvafiq olaraq 2,653 min AZN və 2,415 min AZN məbləğində tamamilə dəyərsizləşmiş aktivlər daxil olmuşdur.

31 dekabr 2012-ci il tarixinə Qrupun sahib olduğu torpaq və binalar müstəqil qiymətləndirici tərəfindən təkrar qiymətləndirilmişdir. Onların ədalətli dəyərinin hesablanması üçün aşağıdakı metodlardan istifadə edilmişdir: diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti metodu (gəlir yanaşması), məcmu xərclərin hesablanması metodu (xərclərə əsaslanan metod), satışın müqayisəsi metodu (müqayisəli yanaşma). Yekun dəyərin hesablanması üçün müxtəlif yanaşmalardan istifadə etməklə əldə olunmuş nəticələrə bəzi əmsallar tətbiq edilmişdir və bu əmsalların tətbiqi məlumatın etibarlılığı və tamlığı, qiymətləndirilən əmlakın xüsusiyyətləri və bu kimi meyarlardan asılıdır.

Əgər binalar xərc modelini istifadə etməklə ölçülərsə, balans dəyərləri aşağıdakı kimi olacaq:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Xərc	6,216	6,155
Yığılmış köhnəlmə	(1,379)	(1,068)
Xalis balans dəyəri	4,837	5,087

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun sahib olduğu binalar haqqında ətraflı məlumat, eləcə də ədalətli dəyər iyerarxiyası haqqında məlumat aşağıdakı kimidir:

	Səviyyə 2	31 dekabr 2014-cü il tarixinə ədalətli dəyər
Binalar	13,516	13,516
Cəmi	13,516	13,516

15. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

Qeyri-maddi aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	Lisenzialar	Kompüter proqram təminatı	Cəmi
İlkin dəyər ilə			
31 dekabr 2012-ci il	455	920	1,375
Əlavələr	3	603	606
31 dekabr 2013-cü il	458	1,523	1,981
Əlavələr	60	100	160
31 dekabr 2014-cü il	518	1,623	2,141
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2012-ci il	(109)	(241)	(350)
İl üzrə xərc	(14)	(100)	(114)
31 dekabr 2013-cü il	(123)	(341)	(464)
İl üzrə xərc	(44)	(135)	(179)
31 dekabr 2014-cü il	(167)	(476)	(643)
Xalis qalıq dəyəri			
31 dekabr 2014-cü il	351	1,147	1,498
31 dekabr 2013-cü il	335	1,182	1,517

16. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Digər maliyyə aktivləri:		
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	2,308	1,470
	2,308	1,470
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Əmlak və avadanlığın alışı üçün qabaqcadan ödənişlər	2,007	2,425
Ümitsiz kreditlərin əvəzində alınmış əmlak	725	450
Təxirə salınmış xərclər	422	927
Dövlət və yerli fondlardan alınmış debitor borcları	-	105
Digər	12	21
	3,166	3,928
Çıxılısın: dəyersizləşmə zərərli üçün ehtiyat	(386)	(207)
	2,780	3,721
Cəmi digər aktivlər	5,088	5,191

17. BANKLARA VƏ DİGƏR MALİYYƏ TƏŞKİLATLARINA ÖDƏNİLMƏLİ VƏSAİTLƏR

Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Müddətli depozitlər	54,041	49,754
Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlər	50,794	24,861
Tələb edilənədək depozitlər	6,186	1,278
Cəmi banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	111,021	75,893

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlərə və kreditlərə İƏİT və qeyri-İƏİT ölkələrində yerləşən dörd maliyyə təşkilatına ödənilməli olan 33,794 min AZN məbləğində vəsaitlər daxildir (2013-cü ildə – dörd təşkilata 14,561 min AZN).

31 dekabr 2014-cü il tarixinə iki yerli maliyyə təşkilatına ödənilməli vəsaitlərə 5,860 min AZN məbləğində tələb edilənədək depozitlər daxildir (2013-cü ildə iki yerli təşkilata 1,062 min AZN).

Aşağıdakı növ təşkilatlarda tələb edilənədək və müddətli depozit hesabları olmuşdur:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Sığorta şirkətləri	32,118	33,254
Kommersiya bankları	19,464	10,349
Investisiya şirkətləri	8,467	7,160
Digər maliyyə təşkilatları	178	269
Tələb edilənədək və müddətli depozitlər	60,227	51,032

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə təşkilatlarına ödənilməli müddətli depozitlərə illik 2.00% - 13.00% (AZN, ABŞ dolları, AVRO) hesablanmaqla (2013-cü il: 2.40% - 13.00% (AZN, ABŞ dolları, AVRO) ödəmə müddətləri 2015-2023-cü illər (2013-cü il: 2014-2023) olmuşdur.

Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlərə aşağıdakı təşkilatlarla olan hesablar daxildir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Kommersiya bankları	25,852	3,000
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	15,925	12,393
Azərbaycan İpoteka Fondu	6,334	5,240
Alman Azərbaycan Fondu	1,896	2,241
GFM Cossack Bond Company Limited	787	1,987
Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlər	50,794	24,861

Grup yuxarıda açıqlanan banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli məbləğlərin qalıqları ilə bağlı maliyyə şərtlərini yerinə yetirmək öhdəliyinə malikdir. Bu şərtlərə müəyyən edilmiş əmsallar, borcun səhmdar kapitalına nisbəti və müxtəlif digər maliyyə göstəricisi əmsalları daxildir. 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə Qrup bu maliyyə şərtlərindən heç birini pozmamışdır.

Bu kreditlərin nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2014-cü il			31 dekabr 2013-cü il		
	İllik faiz dərəcəsi	Valyuta	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Valyuta	Ödəmə müddəti
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	1%-2%	AZN	2015-2022	1%	AZN	2014 – 2022
Azərbaycan İpoteka Fondu	1%-8%	AZN	2016-2044	1% - 9%	AZN	2016 – 2043
Kommersiya Bankları	4.8%-8.5%	AZN	2015	8.3% - 11.3%	AZN	2014-2015
GFM Cossack Bond Company Limited	12%	ABŞ dolları	2016	12%	ABŞ dolları	2014
Alman Azərbaycan Fondu	3,8%	Avro	2015	4%	Avro	2015

18. MÜŞTƏRİLƏRƏ ÖDƏNİLMƏLİ VƏSAİTLƏR

Müştərilərə ödənilməli məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Müddətli depozitlər	409,612	388,365
Tələb əsasında ödənilən	26,338	23,566
Cəmi müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	435,950	411,931

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş müvafiq olaraq 594 min AZN və 7 min AZN məbləğində vəsaitlər buraxılmış zəmanətlərə qarşı təminat kimi, müvafiq olaraq 63,872 min AZN və 36,757 min AZN məbləğində vəsaitlər kreditlərə qarşı təminat kimi, 27,273 min AZN və 26,508 min AZN məbləğində vəsaitlər isə istifadə olunmamış kredit vəsaitlərinə qarşı təminat kimi saxlanmışdır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə müştərilərə ödənilməli müddətli depozitlərin illik effektiv faiz dərəcəsi 1% - 21 %, AZN (2013-cü il: 1% - 21%, AZN), ödəmə müddətləri isə 2015-2023 (2013-cü il: ödəmə müddəti 2014 - 2024) olmuşdur.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə müştərilərə ödənilməli 38,747 min AZN (9%) məbləğində vəsaitlər Qrupun 10 ən iri (2013-cü il: 10 müştəri) müştərisinə ödənilməli vəsaitlər olmuşdur (2013-cü il: 35,439 min AZN (7%)).

Müddətli depozitlərə fiziki şəxslərin 393,377 min AZN məbləğində depozitləri daxil olmuşdur (2013-cü il: 375,437 min AZN).

İqtisadi sektor üzrə müştəri hesablarının təhlili aşağıdakı şəkildədir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Sektor üzrə təhlil:		
Fiziki şəxslər və işçilər	407,871	388,943
Enerji	13,219	6,495
Ticarət və xidmət	10,784	11,173
Tikinti	3,851	4,137
İstehsal	104	806
Nəqliyyat və kommunikasiya	121	377
Cəmi müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	435,950	411,931

Müştərilərə ödənilməli vəsaitlərə aşağıdakı növ müştərilərlə hesablar daxildir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Fiziki şəxslər və işçilər	407,871	388,943
Özəl müəssisələr	28,001	22,736
Dövlət və büdcə təşkilatları	78	252
Cəmi müştərilərə ödənilməli məbləğlər	435,950	411,931

19. BURAXILMIŞ BORC QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

Buraxılmış borc qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	Ödəmə tarixi	Faiz dərəcəsi	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Kupon qiymətli kağızları	2015 – 2016	11 - 12%	29,469	16,332
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızları			29,469	16,332

20. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinə ödənilməli vəsaitlər	12,435	-
Əmək haqqı və işçilərə ödənilməli digər vəsaitlər	6,162	-
Hesablaşma prosesində öhdəliklər	781	1,118
Adi səhmlər üzrə səhmdarlara ödənilməli dividendlər	-	3,116
Digər kreditorlar	26	361
	19,404	4,595
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Əməliyyat vergiləri	218	625
Dövlət və yerli fondlara ödənilməli vəsaitlər	77	-
Zəmanətlər və digər şərti öhdəliklər üzrə zərər üçün ehtiyat	-	13
	295	638
Cəmi digər öhdəliklər	19,699	5,233

21. SUBORDİNASİYA BORCU

Subordinasiya borcu aşağıdakılardan ibarətdir:

	Buraxılış tarixi	Ödəmə tarixi	Faiz dərəcəsi	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Xarici kredit təşkilatlarından subordinasiya borcu – üçüncü tərəflər (Bank of Georgia ASC, 2,500 min ABŞ Dolları, yarım illik ödəniş)	18 noyabr 2007-ci il	18 noyabr 2017-ci il	6 ay LIBOR üstəgəl 12.0%	-	1,986
Əlaqəli tərəflərdən subordinasiya borcu (NAB Dış Ticaret, 1,000 min ABŞ dolları, yarım illik ödəniş)	19 mart 2008- ci il	19 mart 2018- ci il	19.45%	823	823
Cəmi subordinasiya borcu				823	2,809

Qrup müflisləşdiyi və ya ləğv edildiyi təqdirdə hazırkı borcun qaytarılması Qrupun digər kreditorlar qarşısında öhdəliklərini təmin etməsindən asılıdır.

Qrup, yuxarıda qeyd edilən subordinasiya borcu qalıqları ilə bağlı maliyyə şərtlərini yerinə yetirmək məcburiyyətində deyil.

22. SƏHMDAR KAPİTALI

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə Qrupun səhmdarlarının buraxılmasına icazəsi verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapitalı 52.870 min AZN təşkil etməklə hər birinin nominal dəyəri 15.55 AZN 3,400,000 adi səhmdən ibarət olmuşdur. Hər səhm səhmdara bir səs hüququ verir.

2014-cü ildə Qrup 2013-cü il üçün gəlirindən adi səhmlər üzrə 35,397 min AZN məbləğində dividendlər elan etmişdir (2013-cü il: 2012-ci ilin gəlirlərindən 16,168 min AZN).

Səhm üzrə əsas və azaldılmış mənfəətin hesablanması üçün gəlir rəqəmlərindən və səhmlərin ölçülmüş orta sayından istifadə olunmuşdur. Səhm üzrə əsas və azaldılmış mənfəətin hesablanması məqsədləri üçün adi səhmlərin ölçülmüş orta sayı 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə 3,400,000 olmuşdur. Nəticədə, 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə səhm üzrə mənfəət əmsali müvafiq olaraq 11.96 AZN və 13.64 AZN təşkil etmişdir.

23. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ TƏHHÜDLƏR

Adi fəaliyyət zamanı Qrup müştərilərin ehtiyaclarını qarşılamaq üçün balansdankənar riskləri olan maliyyə alətləri üzrə müqavilə tərəfi qismində çıxış edir. Dəyişən kredit riski dərəcəsinə malik bu alətlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilmir.

Qrup balansda qeyd edilən əməliyyatlar halında olduğu kimi, balansdankənar öhdəlikləri qəbul edərkən eyni kredit nəzarət və idarəetmə siyasətlərini tətbiq edir.

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə şərti öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
Şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri		
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər	23,403	24,693
Verilmiş zəmanətlər	7,711	10,454
Digər əməliyyatla bağlı şərti öhdəliklər	1,151	1,627
Cəmi şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri	32,265	36,774

Əməliyyat lizinqi öhdəlikləri – Qrup icarəyə götürən tərəf olduqda, binaların ləğv olunmayan əməliyyat lizinqləri üzrə gələcək minimum lizinq ödənişləri aşağıdakı kimi olur:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
1 ildən az	142	126
Cəmi əməliyyat lizinqi öhdəlikləri	142	126
Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər (təminat çıxılmazdan əvvəl)	32,407	36,900
Çıxılsın: Verilmiş zəmanətlərə qarşı təminat kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 18)	(594)	(7)
Çıxılsın: İstifadə olunmamış kredit vəsaitlərinə qarşı təminat kimi saxlanılan nağd vəsaitlər (Qeyd 18)	(7,245)	(8,395)
Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər	24,568	28,498

Məhkəmə prosesləri – Qrup vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik düşünür ki, heç bir hesablanmamış mühüm itkilər yaranmayacaq və bu səbəbdən də hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qoyma – Azərbaycan Respublikasının ticarət, o cümlədən vergi qanunvericiliyi bir neçə şəkildə təfsir oluna bilər. Bundan əlavə, biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq vergi orqanlarının öz mülahizələrinə görə sərbəst qərar vermələri riski də mövcuddur. Biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar Qrup rəhbərliyinin mülahizələrinə əsaslanan müəyyən mövqe vergi orqanları tərəfindən birmənalı qarşılanmadıqda, Qrupa əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanma bilər.

Belə qeyri-müəyyənlik halları maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi, ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların qiymətləndirilməsi və sövdələşmələrin bazar qiymətinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı ola bilər. Bundan başqa, belə qeyri-müəyyənlik vergiyə cəlb olunan mənfəətin natamam hesablanması nəticəsində ehtiyat üzrə müvəqqəti fərqin qiymətləndirilməsi, habelə müştərilərə verilmiş kreditlər və debitor borcları ilə bağlı dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatların geri qaytarılması ilə də bağlı ola bilər. Qrupun rəhbərliyi bütün vergi öhdəliklərinin hesablandığını düşünür, buna görə də konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyiciləri audit ilindən əvvəlki üç təqvim ili ərzində vergi auditindən keçməlidirlər. Lakin tamamlanmış audit yoxlamaları, aşağı səviyyəli vergi orqanlarının əldə etdiyi vergi auditini nəticələrini yoxlamaq məqsədilə yuxarı səviyyəli vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilən sonrakı əlavə audit yoxlamalarının olması ehtimalını istisna etmir. Cinayət işinin araşdırılması zamanı iddia müddəti məhkəmənin qərarına əsasən yeddi ilədək uzadıla bilər.

Fəaliyyət mühiti – Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələrin bazar mühitləri inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə müxtəlif risklərə, o cümlədən iqtisadi, siyasi və sosial, habelə hüquqi və qanunvericilik ilə bağlı risklərə daha çox məruz qalır. Azərbaycanda biznes fəaliyyətinə təsir edən qanun və qaydalar sürətlə dəyişməkdədir, vergi qanunvericiliyi və tənzimləyici baza müxtəlif formada şərh olunur. Azərbaycanın gələcək iqtisadi kursuna dövlət tərəfindən qəbul edilən maliyyə və monetar siyasətlər, eləcə də hüquq, tənzimləyici və siyasi mühitdəki dəyişikliklər mühüm təsir göstərir.

Azərbaycan neft və qaz məhsullarının iri istehsalçısı və ixracatçısı olduğuna görə ölkə iqtisadiyyatı, xüsusi olaraq, dünya bazarlarının 2014-cü ildə əhəmiyyətli dərəcədə düşən neft və qaz qiymətlərinə qarşı həssasdır. Rəhbərlik qiymətlərdəki hər hansı gələcək dəyişikliklərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə təsirini düzgün qiymətləndirmək iqtidarında deyil.

24. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Bank və onun əlaqəli tərəfi hesab edilən törəmə müəssisəsi arasında əməliyyatlar konsolidasiya zamanı silinmiş və bu qeyddə açıqlanmamışdır. Qrup və digər əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatların təfərrüatları aşağıda açıqlanır:

	Qeydlər	31 dekabr 2014-cü il		31 dekabr 2013-cü il	
		Əlaqəli tərəflərin qalıqları	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya	Əlaqəli tərəflərin qalıqları	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11		663,683		564,884
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		4		-	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		1,028		524	
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	12		26,144		9,071
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		921		1,387	
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	18		435,950		411,931
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		17,700		10,872	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		3,607		1,083	
Digər öhdəliklər	20		19,699		5,233
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		-		3,116	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		5,646		-	
Subordinasiya borcu	21		823		2,809
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		823		823	
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	23		23,403		24,693
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		28		1,093	
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		597		49	
Verilmiş zəmanətlər	23		7,711		10,454
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		4,692		9,781	

Direktorlara və əsas idarəedici heyətin digər üzvlərinə ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il		31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya
Əsas idarəedici heyətə ödəmələr		(31,681)		(26,562)
- əmək haqları və digər qısamüddətli müavinətlər	(8,556)		(6,714)	

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə uçotda tanınmış aşağıdakı məbləğlər 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə bitən illər üzrə mənfəət və ya zərər haqqında konsolidə edilmiş hesabatda daxil edilmişdir:

	Qeydlər	31 dekabr 2014-cü il tarixinə bitən il		31 dekabr 2013-cü il tarixinə bitən il	
		Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatı müddəası üzrə cəmi kateqoriya
Faiz gəliri			181,653		142,439
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		418		551	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		117		45	
Faiz xərci			(54,038)		(47,266)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		(423)		(1,333)	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		(71)		(196)	
Kreditin dəyərsizləşməsi zərərləri üçün ehtiyat	5		(40,340)		(8,104)
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		-		1	
Haqq və komissiya gəliri	6		10,728		12,154
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		224		201	
- Qrupun əsas idarəedici heyəti		9		5	
Digər əməliyyat xərcləri	7		(11,241)		(10,127)
- Səhmdarlar və Qrup səhmdarlarının əsas payı olduğu müəssisələr		(950)		(836)	

25. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS-ə əsasən ədalətli dəyər, qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyat çərçivəsində aktivin satışından alınan və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödənilən qiymət kimi müəyyən olunur.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Göstərilən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin hesablanması aşağıdakı metodlardan və mühüm ehtimallardan istifadə edilmişdir:

- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Bu növ aktivlərin qısamüddətli şərtləri səbəbindən balans dəyəri onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirməsi hesab edilir.
- Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər. Kreditlər və müddətli depozitlərin ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi və Qrupun və ya qarşı tərəfin kredit riskinə düzəlişlər etməklə hesablanır.
- Müştərilərə verilmiş kreditlər. Ədalətli dəyər fərdi kreditlərlə bağlı planlaşdırılmış gələcək pul vəsaiti hərəkətini müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək müəyyən olunan ödəmə müddəti üzrə diskontlaşdırmaqla hesablanır.
- Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (borc qiymətli kağızları). Bazarda qiyməti təyin edilmiş borc qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri hesabat tarixinə təyin edilmiş fəal bazar qiymətləri əsasında müəyyən olunur.
- Digər borc qiymətli kağızları. Belə qiymətli kağızların ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi və Qrupun və ya qarşı tərəfin kredit riskinə düzəlişlər etməklə hesablanır.
- Digər maliyyə aktivləri və öhdəlikləri qısamüddətli debitor və kreditor borclarından ibarətdir, buna görə də balans dəyəri onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirməsi hesab edilir.

- Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər. Tələb edilənədək depozitləri üçün balans dəyəri bu növ aktivlərin qısamüddətli şərtləri səbəbindən onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirilməsi hesab edilir. Kreditlər və müddətli depozitlərin ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.
- Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər. Cari müştəri hesablarının balans dəyəri bu növ öhdəliyin qısamüddətli şərtləri və mümkünlüyü ilə bağlı tələblər səbəbindən onların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirilməsi hesab edilir. Müddətli depozitlərin ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.
- Buraxılmış borc qiymətli kağızları. Belə qiymətli kağızların ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.
- Subordinasiya borcu. Belə borcun ədalətli dəyəri ilin sonuna olan müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri kimi hesablanır.

Qrupun dövri olaraq ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyəri.

Qrupun müəyyən maliyyə aktivləri və öhdəlikləri hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyərlə ölçülür.

	31 dekabr 2014-cü il	Qiymətləndirmə metodu və əsas giriş məlumatları	Ədalətli dəyər iyerarxiyası	31 dekabr 2013-cü il	Qiymətləndirmə metodu və əsas giriş məlumatları	Ədalətli dəyər iyerarxiyası
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (Borc qiymətli kağızları)	24,999	Aktiv bazarda müəyyən edilmiş təklif qiymətləri.	Səviyyə 2	7,490	Aktiv bazarda müəyyən edilmiş təklif qiymətləri.	Səviyyə 2
Cəmi satılabilən investisiya qiymətli kağızları	24,999			7,490		

Qrupun dövri olaraq ədalətli dəyərlə ölçülməyən (lakin ədalətli dəyər açıqlamalarının tələb olunduğu) maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri:

	31 dekabr 2014-cü il		31 dekabr 2013-cü il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
		Səviyyə 2		Səviyyə 2
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	45,372	45,372	40,824	40,824
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9,954	9,955	15,685	15,685
Müştərilərə verilmiş kreditlər	613,794	615,297	546,626	546,626
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	4,949	5,017	5,017
Digər maliyyə aktivləri	2,308	2,308	1,470	1,470
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	111,021	114,814	75,893	75,893
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	435,950	441,279	411,931	411,931
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	29,469	28,594	16,332	16,332
Digər maliyyə öhdəlikləri	19,404	19,404	4,595	4,595
Subordinasiya borcu	823	1,016	2,809	2,809

Cədvəldə Səviyyə 2 və 3 kateqoriyalarına daxil edilmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə əsasən və tərəflərin kredit riskini əks etdirən diskont dərəcəsi üzrə mühüm giriş məlumatlarından istifadə etməklə ümumi qəbul edilmiş qiymətdə qoyulmuş modellərinə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

26. KAPİTAL ADEKVATLIĞI

Bank müəssisəyə xas olan risklərin təmin edilməsi üçün fəal idarə edilən kapital bazasına malikdir. Bankın kapitalının adekvatlığı digər üsullarla yanaşı, bankın idarə edilməsi üçün ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş əmsallardan istifadə etməklə nəzarətdə saxlanılır.

Bankın kapitalını idarə edərkən rəhbərliyin əsas məqsədləri aşağıdakılardır: (i) ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş kapital tələblərinə əməl etmək, (ii) Bankın fasiləsiz fəaliyyət qabiliyyətini qoruyub saxlamaq və (iii) biznesini dəstəkləmək və səhmdar dəyərini artırmaq üçün güclü kredit səviyyəsini və münasib kapital əmsallarını qoruyub saxlamaq. Bankın ARMB tərəfindən müəyyən edilmiş kapital adekvatlığı əmsallarının tətbiqinə Bankın Baş mühasibi və İdarə Heyətinin Sədri tərəfindən yoxlanılaraq imzalanmış hesablamları əhatə edən aylıq hesabatlarla nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri illik əsasda qiymətləndirilir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2014-cü il ərzində normativ kapital adekvatlığı əmsallarını tətbiq etmişdir.

31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə, Bankın qanunvericiliklə müəyyən edilmiş kapital adekvatlığı əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2014-cü il	31 dekabr 2013-cü il
1-ci dərəcəli kapital	78,503	67,105
2-ci dərəcəli kapital	56,346	63,726
Cəmi minimum kapital	134,849	130,831
Risk üzrə ölçülmüş aktivlər	634,577	598,332
1-ci dərəcəli kapital adekvatlığı əmsalı	12.37%	11.22%
Cəmi kapital adekvatlığı əmsalı	21.25%	21.87%

27. RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ QAYDALARI

Risklərin idarə edilməsi Qrupun bankçılıq fəaliyyəti üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir və Qrup əməliyyatlarının əsas elementini təşkil edir. Qrupun əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılarla bağlıdır:

- Kredit riski
- Likvidlik riski
- Bazar riski

Qrup effektiv və səmərəli riskin idarə edilməsi prosesinin tətbiqinin önəmli olması faktını qəbul edir. Belə prosesin tətbiqinə imkan yaratmaq üçün Qrup riskin idarə edilməsi qaydalarını yaratmışdır ki, bunun da əsas məqsədi Qrupu risklərdən qorumaq və Qrupa qarşıda qoyulmuş fəaliyyət məqsədlərinə nail olması üçün imkan yaratmaqdır. Risklərin idarə edilməsi çərçivəsi vasitəsilə Qrup aşağıdakı risklərin idarə edilməsini həyata keçirir:

Kredit riski

Qrup kredit riskinə məruz qalır ki, bu da maliyyə aləti üzrə bir tərəfin öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi və digər tərəfin maliyyə itkisinə məruz qalması ilə nəticələnməsindən yaranan riskdir.

Riskin idarə edilməsi və monitorinqi müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində həyata keçirilir. Bu proseslər Krediti Komitəsi və Qrupun İdarə Heyəti tərəfindən icra edilir. Kredit Komitəsi tərəfindən hər hansı müraciət olmayana qədər kredit prosesləri üzrə bütün tövsiyələr (borcalan üçün təsdiq edilmiş hədlər və ya kredit sazişinə edilmiş düzəlişlər və sair) filialın riskin idarə edilməsi üzrə meneceri, yaxud Risklərin İdarə edilməsi Departamentinin meneceri tərəfindən təhlil edilir və təsdiqlənir. Gündəlik riskin idarə edilməsi prosesi Kredit Departamentlərinin və Filialların Kredit Bölmələrinin rəhbəri tərəfindən həyata keçirilir.

Qrup bir borcalan yaxud borcalan qrupları və sənaye seqmentləri üzrə qəbul edilmiş risklərin məbləğini məhdudlaşdırmaqla üzərinə götürdüyü kredit risklərinin səviyyəsini strukturlaşdırır. Borcalan yaxud məhsul (sənaye sektoru) üzrə kredit riski səviyyəsinə qarşı qoyulmuş məhdudiyət idarəetmə Şurası tərəfindən rüblük olaraq təsdiqlənir. Banklar və brokerlər daxil olmaqla hər hansı bir borcalan halında riskə məruzqalma həddi daha sonra balans və balansdankənar maddələrlə bağlı riskləri əhatə etməklə Kredit Komitəsi tərəfindən müəyyən olunmuş alt-limitlərlə məhdudlaşır. Limitlər üzrə faktiki riskə məruzqalma hallarına gündəlik nəzarət olunur.

Müvafiq hesab edilən hallarda və əksər kreditlərlə əlaqədar olaraq Qrup girov, eləcə də fərdi və korporativ zəmanətlər qəbul edir. Bəzi kredit məbləğləri qeyd olunan təminat vasitələrinin əldə edilməsi mümkün olmayan fərdi şəxslərə verilmiş kreditlərdən ibarətdir. Belə kreditlər davamlı olaraq nəzarətdə saxlanılır və illik yaxud daha qısa müddətlərdə təhlil edilir.

Kreditlərin ayrılması üzrə öhdəliklər kredit, zəmanət və ya akkreditiv formasında çıxış edən istifadə edilməmiş kredit vəsaitlərindən ibarətdir. Balansdankənar uçotda olan maliyyə alətləri üzrə kredit riski müqavilə tərəfinin müqavilə şərtləri və müddəalarına əməl edə bilməməsi nəticəsində zərərin baş verməsi mümkünlüyü kimi müəyyən olunur. Kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə kredit riskinə gəldikdə isə, Qrup yerinə yetirilməmiş belə öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər potensial zərər riski ilə üzləşir. Lakin zərərin ehtimal edilən məbləği yerinə yetirilməmiş ümumi kredit öhdəliklərindən azdır, ona görə ki, kreditin ayrılması üzrə öhdəliklərin əksəriyyəti müştərilərin xüsusi kredit standartlarına davamlı qaydada cavab verə bilməsindən asılı olaraq şərtidir. Qrup maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat və maliyyə alətləri halında olduğu kimi, riskin təsir nəticələrinin azaldılması limitlərini və cari monitoring prosesini tətbiq etməklə kreditlərin verilməsinin təsdiqlənməsi proseduruna əsaslanan eyni kredit siyasətini şərti öhdəliklər üçün də istifadə edir. Qrup balansdankənar uçotda əks etdirilən şərti öhdəliklərin ödəniş müddətinə qədər dövrü nəzarətdə saxlayır, çünki daha uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli kredit öhdəlikləri ilə müqayisədə daha çox kredit riskinə məruz qalır.

Kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi

Qrupun kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir və həm fərdi risklərdən, həm də ümumi bazar iqtisadiyyatı risklərindən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəldə balans hesabatı, eləcə də balansdankənar hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri ilə bağlı kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi göstərilir. Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri halında kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi həmin aktivlərin hər hansı əvəzləşdirmədən və girov sövdələşməsindən qabaqkı balans dəyərində bərabərdir. Qrupun kreditin ayrılması ilə bağlı şərti öhdəlikləri və təəhhüdləri üzrə kredit riskinə maksimum məruzqalma həddi isə qarşı tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə həmin alətlərin müqavilə üzrə məbləğlərindən ibarət olur ki, bu halda da qarşılıqlı iddialar, girov və təminatlar dəyərini itirir. Əvəzləşdirmə girov qoyulmuş nağd məbləğlə aktivin balans dəyəri arasındakı minimum məbləği əks etdirən pul girovundan ibarətdir və təqdim olunmuş girov üçün də eyni prinsip tətbiq olunur.

	Riskə maksimum məruzqalma	Əvəzləşdirmə	Əvəzləşdirmədən sonra xalis məruzqalma	Təqdim olunmuş girov	Xalis məruzqalma
31 dekabr 2014-cü il					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	13,953	-	13,953		13,953
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9,954	-	9,954		9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	613,794	17,444	596,350	101,872	494,478
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (kapital investisiyaları istisna olmaqla)	24,999	-	24,999		24,999
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	-	4,998		4,998
Digər maliyyə aktivləri	2,308	-	2,308		2,308
Verilmiş zəmanətlər	7,711	594	7,117	591	6,526
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər	23,403	7,245	16,158		16,158
31 dekabr 2013-cü il					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	19,672	-	19,672		19,672
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	15,685	-	15,685		15,685
Müştərilərə verilmiş kreditlər	546,626	10,899	535,727	133,413	402,314
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları (kapital investisiyaları istisna olmaqla)	7,490	-	7,490		7,490
Digər borc qiymətli kağızları	5,017	-	5,017		5,017
Digər maliyyə aktivləri	1,470	-	1,470		1,470
Verilmiş zəmanətlər	10,454	7	10,447		10,447
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər	24,693	8,395	16,298		16,298

Girov və digər kredit təminatları

Tələb olunan girovun məbləği və növü qarşı tərəfin kredit riski qiymətləndirməsindən asılıdır. Girovların növləri və qiymətləndirmə parametrlərinin qəbul edilmə dair qaydalar tətbiq olunur.

Əldə edilən əsas girov növləri aşağıdakılardır:

- Avtomobil krediti üzrə: pul vəsaiti, avtomobili girov saxlama hüququ, üçüncü tərəf zəmanətləri;
- Biznes kreditləri üzrə: daşınmaz əmlak, inventar və ticarət üzrə debitor borcları, üçüncü tərəf zəmanətləri;
- İstehlakçı kreditləri: pul vəsaiti, kreditli məişət avadanlıqları, üçüncü tərəf zəmanətləri, yaşayış mülkiyyəti üzərində girov;
- Mikro-kreditlər üzrə: pul vəsaiti, inventar və ticarət üzrə debitor borcları, üçüncü tərəf zəmanətləri, daşınmaz əmlak; və
- Kart üzrə kreditlər: pul vəsaitləri, üçüncü tərəfin zəmanətləri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, əsas müqaviləyə uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın adekvatlığının təhlili zamanı girovun əldə edilmiş bazar dəyərində nəzarət edir.

Balansdankənar risk

Grup balans əməliyyatları riski halında olduğu kimi, balansdankənar əməliyyatlar riski halında da risklərin idarə edilməsi üçün əsasən eyni siyasətləri tətbiq edir. Kreditlərin ayrılması üzrə öhdəliklər halında isə, kredit və avanslar halında olduğu kimi, müştərilər və qarşı tərəflər ilə bağlı eyni kredit riskinin idarə edilməsi siyasətləri tətbiq olunur. Girov qarşı tərəfin imkanları və əməliyyatın növündən asılı olaraq tələb edilə bilər.

Maliyyə aktivlərinin sinfinə görə kredit keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Qrupun daxili kredit reytingi ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun kredit reytingi sistemi əsasında maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda kreditlə bağlı maddələr üzrə aktivin sinfinə görə kredit keyfiyyəti göstərilir. Aşağıdakı cədvəldə adətən hökumət təminatı və ya çox yaxşı girovla təmin edilmiş kredit riskinin minimum səviyyəsinə malik olan banklara və müştərilərə verilmiş yüksək dərəcəli kreditlərin yekunu göstərilmişdir. Dəyərsizləşmə üzrə fərdi qaydada qiymətləndirilən yaxşı maliyyə vəziyyəti olan və dəyərsizləşmə üzrə birlikdə qiymətləndirilən yaxşı borc xidməti və kreditlərə malik digər kreditorlar da standart səviyyəyə daxil edilmişdir. Yüksək dərəcəli investisiya qiymətli kağızları çox aşağı defolt ehtimalı və risksiz dərəcələrlə hökumət və onun qurumları tərəfindən buraxılan kağızlardır.

	Qeydlər	Yüksək dərəcə	Standart dərəcə	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi qaydada dəyərsizləşmiş	Cəmi 2014-cü il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	9	13,953	-	-	-	13,953
Banklar və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10	-	9,954	-	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər:	11					
Avtomobil kreditləri		-	62,535	-	-	62,535
Biznes kreditləri		1,353	14,483	-	19,930	35,766
İstehlak kreditləri		8,408	328,669	48	1,035	338,160
Mikro kreditlər		12,255	67,423	-	-	79,678
Kartlar		5,816	141,728	-	-	147,544
		<u>27,832</u>	<u>614,836</u>	<u>48</u>	<u>20,965</u>	<u>663,683</u>
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	12	24,999	-	-	-	24,999
Digər borc qiymətli kağızları	13	4,998	-	-	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	16	-	2,308	-	-	2,308
Cəmi		<u>71,782</u>	<u>627,100</u>	<u>48</u>	<u>20,965</u>	<u>719,895</u>

	Qeydlər	Yüksək dərəcə	Standart dərəcə	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi qaydada dəyərsizləşmiş	Cəmi 2013-cü il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (kassadakı vəsaitlər istisna olmaqla)	9	19,672	-	-	-	19,672
Banklar və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10	347	15,338	-	-	15,685
Müştərilərə verilmiş kreditlər:	11					
Avtomobil kreditləri		32	99,572	-	-	99,604
Biznes kreditləri		880	15,813	251	8,420	25,364
İstehlak kreditləri		7,077	273,231	280	-	280,588
Mikro kreditlər		9,428	49,286	1	-	58,715
Kartlar		3,907	96,706	-	-	100,613
		<u>21,324</u>	<u>534,608</u>	<u>532</u>	<u>8,420</u>	<u>564,884</u>
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	12	7,490	-	-	-	7,490
Digər borc qiymətli kağızları	13	5,017	-	-	-	5,017
Digər maliyyə aktivləri	16	-	1,470	-	-	1,470
Cəmi		<u>53,850</u>	<u>551,416</u>	<u>532</u>	<u>8,420</u>	<u>614,218</u>

Qrupun siyasəti kredit portfelində düzgün və ardıcıl risk reytinglərini saxlamaqdan ibarətdir. Bu, müvafiq risklərin daha yaxşı idarə edilməsinə və bütün biznes və məhsul istiqamətləri üzrə kredit riskinin müqayisəsinə imkan yaradır. Reyting sistemi qarşı tərəflər üzrə riskin ölçülməsi üçün əsas məlumatı təmin etmək məqsədilə hazırlanmış bazar məlumatı ilə birləşdirilmiş müxtəlif maliyyə təhlilləri ilə dəstəklənir.

Bütün daxili risk reytingləri müxtəlif kateqoriyalara uyğun ölçülür və Qrupun reyting siyasətinə uyğun yaradılır. Müvafiq risk reytingləri mütəmadi qaydada qiymətləndirilir və yenilənir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin maliyyə aktivlərinin sinfinə görə köhnəlmə təhlili:

	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən artıq	Cəmi 2014-cü il
Müştərilərə verilmiş kreditlər:					
İstehlak kreditləri	9	3	4	32	48
Cəmi	<u>9</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>32</u>	<u>48</u>
	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən artıq	Cəmi 2013-cü il
Müştərilərə verilmiş kreditlər:					
Biznes kreditləri	251	-	-	-	251
İstehlak kreditləri	20	11	21	228	280
Mikro kreditlər	1	-	-	-	1
Cəmi	<u>272</u>	<u>11</u>	<u>21</u>	<u>228</u>	<u>532</u>

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kredit üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün əsas mülahizələr müxtəlif zaman kəsiklərində vaxtı keçmiş vəsait qalıqlarının hərəkətini ölçən yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi modelinin təmin etdiyi məlumatlara əsaslanır. Qrup iki sahədə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsini nəzərdən keçirir: fərdi qiymətləndirilən ehtiyatlar və birgə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi qiymətləndirilən ehtiyatlar

Qrup fərdi qaydada hər bir əhəmiyyətli kredit üçün müvafiq ehtiyatlar müəyyən edir. Ehtiyat məbləğinin müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan maddələrə qarşı tərəfin biznes planının dayanıqlığı, maliyyə çətinliyi yarandıqda onun öz fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq bacarığı, proqnozlaşdırılan daxilolmalar, iflasa uğradığı halda gözlənilən dividend ödənişi, digər maliyyə dəstəyinin mövcudluğu, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaiti hərəkətinin müddəti daxildir. Daha diqqətli yanaşmanın tələb edildiyi gözlənilməz hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərəri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Birgə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Ayrı-ayrılıqda əhəmiyyətli olmayan müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər (kredit kartları, ipoteka krediti və təminatlı istehlakçı krediti daxil olmaqla) üçün ehtiyatlar və fərdi dəyərsizləşməyə dair hələ əyani sübutun olmadığı ayrı-ayrılıqda əhəmiyyətli kreditlər üçün ehtiyatlar birgə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər portfel ayrıca təhlil edilməklə hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Birgə qiymətləndirmədə fərdi qiymətləndirməyə dair əyani sübutun olmadığı halda belə portfeldə mövcud olması ehtimal edilən dəyərsizləşmə nəzərə alınır. Dəyərsizləşmə zərəri yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi modeli əsasında qiymətləndirmə nəzərə alınmaqla hesablanır. Sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı Qrupun ümumi siyasəti ilə uyğunluğun təmin edilməsi məqsədilə kredit rəhbərliyi tərəfindən baxılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivlər kreditlərə tətbiq edilən qaydada qiymətləndirilir, ehtiyatlar isə yaradılır.

Coğrafi təmərküzləşmə

Riskin idarə edilməsi Komitəsi qanunvericilik və qanuni tənzimləmə sahəsində müşahidə olunan risklərə nəzarət edir və onların Qrupun fəaliyyətinə təsirini qiymətləndirir. Belə yanaşma Qrupa Azərbaycan Respublikasının investisiya mühitindəki dəyişikliklərdən yaranan itkiləri azaltmaq üçün imkan yaradır.

Aktiv və öhdəliklərin coğrafi təmərküzləşməsi aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	Digər qeyri- İƏİT ölkələri	İƏİT ölkələri	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	41,664	126	3,582	45,372
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9,954	-	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	613,794	-	-	613,794
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	26,144	-	-	26,144
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	-	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	2,308	-	-	2,308
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	698,862	126	3,582	702,570
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	76,439	2,780	31,802	111,021
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	435,950	-	-	435,950
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	29,469	-	-	29,469
Digər maliyyə öhdəlikləri	19,404	-	-	19,404
Subordinasiya borcu	-	-	823	823
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	561,262	2,780	32,625	596,667
XALIS MÖVQE	137,600	(2,654)	(29,043)	105,903
	Azərbaycan Respublikası	Digər qeyri- İƏİT ölkələri	İƏİT ölkələri	31 dekabr 2013-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	23,947	165	16,712	40,824
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	15,338	-	347	15,685
Müştərilərə verilmiş kreditlər	546,626	-	-	546,626
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	9,071	-	-	9,071
Digər borc qiymətli kağızları	5,017	-	-	5,017
Digər maliyyə aktivləri	1,470	-	-	1,470
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	601,469	165	17,059	618,693
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	61,332	1,987	12,574	75,893
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	411,931	-	-	411,931
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16,332	-	-	16,332
Digər maliyyə öhdəlikləri	4,440	-	155	4,595
Subordinasiya borcu	-	1,986	823	2,809
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	494,035	3,973	13,552	511,560
XALIS MÖVQE	107,434	(3,808)	3,507	107,133

Likvidlik riski

Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda depozitlərin geri götürülməsi tələbinin və maliyyə alətləri ilə bağlı digər maliyyə öhdəliklərinin qarşılınması üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir.

APIK (Aktivlər və Passivləri İdarəetmə Komitəsi) Qrupun növbəti maliyyə ili üçün strategiyasını müəyyənləşdirərək, bu növ riskləri ödəniş müddətinin təhlili yolu ilə nəzarətdə saxlayır. Cari likvidlik onun saxlanması və pul vəsaitlərinin hərəkətinin optimallaşdırılması üçün valyuta bazarında ticarət əməliyyatlarında iştirak edən Xəzinədarlıq Departamenti tərəfindən idarə olunur.

Likvidlik riskini idarə etmək üçün Qrup aktivlərin/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq, müştərilər və bank əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Rəhbərlik depozitlərin geri götürülməsi tələbinin qarşılınması üçün ödənilmə müddəti çatmış vəsaitlər üzrə minimal məbləğ hədlərini və belə tələblərin gözlənilməz məbləğlərdə irəli sürüldüyü təqdirdə təmin edilməsi üçün istifadəyə hazır olmalı banklararası və digər borc vəsaitlərinin minimal məbləğine qarşı məhdudiyətlər müəyyənləşdirir.

Aşağıdakı cədvəldə müqavilə üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında likvidlik riskinin təhlili göstərilir. Aşağıdakı məlumatlar Qrupun əsas idarəedici heyətinə verilmiş daxili məlumatlara əsaslanır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3 - 12 ay	1 - 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	22,448	48,037	27,812	23,703	122,000
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	93,524	208,388	191,391	4	493,307
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	300	13,135	20,531	-	33,966
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	19,404	-	-	19,404
Subordinasiya borcu	77	78	1,171	-	1,326
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər	2,588	6,745	13,733	337	23,403
Cəmi diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəlikləri	118,937	295,787	254,638	24,044	693,406
31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3 - 12 ay	1 - 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	7,741	34,243	27,304	16,928	86,216
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	85,063	218,681	161,632	5	465,381
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	186	1,755	18,666	-	20,607
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	4,595	-	-	4,595
Subordinasiya borcu	77	331	4,047	-	4,455
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər	1,608	4,609	18,476	-	24,693
Cəmi diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəlikləri	94,675	264,214	230,125	16,933	605,947

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklərin ödəmə tarixlərinə görə təhlili göstərilmişdir.

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən artıq	Qeyri- müəyyən ödəmə müddəti	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7.47%	2,417	7,000	-	-	-	-	9,417
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	9.93%	-	-	889	-	-	-	889
Müştərilərə verilmiş kreditlər	24.18%	42,882	61,875	235,176	262,946	10,915	-	613,794
Digər borc qiymətli kağızları	3.05%	-	-	-	4,998	-	-	4,998
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə aktivləri		45,299	68,875	236,065	267,944	10,915	-	629,098
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		35,955	-	-	-	-	-	35,955
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		-	-	-	-	-	9,065	9,065
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları		24,999	-	-	-	1,145	-	26,144
Digər maliyyə aktivləri		2,308	-	-	-	-	-	2,308
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri		63,262	-	-	-	1,145	9,065	73,472
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri və qiymətli metallar		108,561	68,875	236,065	267,944	12,060	9,065	702,570
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	7.10%	3,757	11,899	30,646	23,707	20,226	-	90,235
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	11.79%	22,997	37,932	189,047	159,633	3	-	409,612
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	11.68%	-	57	10,044	19,368	-	-	29,469
Subordinasiya borcu	19.45%	-	-	39	784	-	-	823
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə öhdəlikləri		26,754	49,888	229,776	203,492	20,229	-	530,139
Dəyişən faiz dərəcəli alətlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	4.69%	-	-	14,600	-	-	-	14,600
Cəmi dəyişən faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə öhdəlikləri		-	-	14,600	-	-	-	14,600
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		6,186	-	-	-	-	-	6,186
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər		26,338	-	-	-	-	-	26,338
Digər maliyyə öhdəlikləri		-	2,266	4,703	9,335	3,100	-	19,404
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər		855	1,733	6,745	13,733	337	-	23,403
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		33,379	3,999	11,448	23,068	3,437	-	75,331
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		60,133	53,887	255,824	226,560	23,666	-	700,073
Faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		18,545	18,987	(8,311)	64,452	(9,314)	-	84,359
Məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		18,545	37,532	29,221	93,673	84,359	-	263,330
Likvidlik kəsiri		48,428	14,988	(19,759)	41,384	(11,606)	-	73,435
Məcmu likvidlik kəsiri		48,428	63,416	43,657	85,041	73,435	-	274,977

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən artıq	Qeyri- müəyyən ödəmə müddəti	31 dekabr 2013-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	0.50%	-	46	-	-	-	-	46
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	6.27%	-	3,000	-	-	-	-	3,000
Müştərilərə verilmiş kreditlər	23.59%	40,466	56,513	237,556	205,071	7,020	-	546,626
Digər borc qiymətli kağızları	3.05%	-	-	-	3,181	1,836	-	5,017
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə aktivləri		40,466	59,559	237,556	208,252	8,856	-	554,689
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		40,778	-	-	-	-	-	40,778
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər		-	-	-	-	-	12,685	12,685
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları		7,490	-	-	-	1,581	-	9,071
Digər maliyyə aktivləri		1,470	-	-	-	-	-	1,470
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri		49,738	-	-	-	1,581	12,685	64,004
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri və qiymətli metallar		90,204	59,559	237,556	208,252	10,437	12,685	618,693
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ								
Sabit faiz dərəcəli alətlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	7.90%	3,875	1,818	31,199	21,591	13,891	-	72,374
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	12.01%	23,174	33,826	199,379	131,982	4	-	388,365
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	12.00%	-	87	295	15,950	-	-	16,332
Subordinasiya borcu	19.45%	-	-	39	784	-	-	823
Cəmi sabit faiz dərəcəsi hesablanan maliyyə öhdəlikləri		27,049	35,731	230,912	170,307	13,895	-	477,894
Dəyişən faiz dərəcəli alətlər								
Subordinasiya borcu	12.84%	-	-	25	1,961	-	-	1,986
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	3.84%	-	-	908	1,333	-	-	2,241
Cəmi dəyişən faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri		-	-	933	3,294	-	-	4,227
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		1,278	-	-	-	-	-	1,278
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər		23,566	-	-	-	-	-	23,566
Digər maliyyə öhdəlikləri		4,595	-	-	-	-	-	4,595
Kreditlər və istifadə edilməmiş kredit xətləri üzrə təəhhüdlər		668	940	4,609	18,476	-	-	24,693
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		30,107	940	4,609	18,476	-	-	54,132
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər		57,156	36,671	236,454	192,077	13,895	-	603,052
Faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		13,417	23,828	5,711	34,651	(5,039)	-	72,568
Məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq kəsiri		13,417	37,245	42,956	77,607	72,568	-	233,833
Likvidlik kəsiri		33,048	22,888	1,102	16,175	(3,458)	-	70,755
Məcmu likvidlik kəsiri		33,048	55,936	57,038	73,213	69,755	-	258,990

Yuxarıdakı cədvəldə ödəmə müddəti ilə bağlı şərtlər müqavilə şərtlərinə uyğundur. Lakin fiziki şəxslər qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən depozit haqqında razılaşmanı belə razılaşmanın qüvvədə olduğu son tarixdən əvvəl ləğv etmək hüququna malikdirlər.

Dəyişən faiz dərəcəsinə baş verən dəyişikliklər hesabat dövrünün sonunda müəyyən edilmiş faiz dərəcələri üzrə təxminlərdən fərqli olduğu halda, qeyri-derivativ maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı dəyişən faiz dərəcəli alətlər üzrə cədvələ daxil edilmiş məbləğlər dəyişə bilər.

Bazar riski

Bazar riski bazardakı faiz dərəcələri və valyuta mübadilələrində dəyişikliklərin olması nəticəsində maliyyə alətinin ədalətli dəyərində və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətindəki dəyişikliyin yaranma bilməsi ilə nəticələnən riskdir. Qrupun hər hansı mühüm kapitalı, sabit korporativ gəliri və ya derivativləri yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Bank üzən faiz dərəcələri ilə borc vəsaiti əldə etdiyindən Qrup faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda həm derivativ, həm də qeyri-derivativ alətlər üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Üzən faiz dərəcəsinə malik öhdəliklər üzrə təhlil dövrünün sonunda öhdəliyin ödənilməmiş məbləğinin bütün il üzrə ödənilmədiyini hesab etməklə həyata keçirilir. Faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarəedici heyətə məlumat verildikdə 100 baza dərəcəsinə artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 100 baza dərəcəsinə artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə, Qrupun 31 dekabr 2014 və 2013-cü il tarixlərinə bitən il üzrə mənfəəti müvafiq olaraq 146 min AZN və 42 min AZN məbləğində azalır/artır. Bu isə əsasən Qrupun dəyişən faiz dərəcəli kreditlər üzrə faiz risklərinə məruz qalmasına aid edilir.

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrindəki dəyişikliklərin baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyərində dəyişikliyin yaranması ilə bağlı riskdir. Qrupun Müşahidə Şurası ARMB qaydaları əsasında valyuta mövqeləri üzrə hədləri müəyyən etmişdir. Xəzinədarlıq Şöbəsi gündəlik əsasda Qrupun valyuta mövqeyinə nəzarət edir.

Qrupun xarici valyuta dərəcəsi riskinə məruz qalmasına dair məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ					
AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	25,853	18,806	660	53	45,372
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	6,540	367	3,047	-	9,954
Müştərilərə verilmiş kreditlər	442,113	171,676	5	-	613,794
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	26,144	-	-	-	26,144
Digər borc qiymətli kağızları	4,998	-	-	-	4,998
Digər maliyyə aktivləri	2,308	-	-	-	2,308
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	507,956	190,849	3,712	53	702,570
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ					
ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	72,659	36,464	1,898	-	111,021
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	280,347	153,877	1,676	50	435,950
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	19,964	9,505	-	-	29,469
Digər maliyyə öhdəlikləri	19,331	47	26	-	19,404
Subordinasiya borcu	-	823	-	-	823
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	392,301	200,716	3,600	50	596,667
AÇIQ MÖVQE	115,655	(9,867)	112	3	
	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	31 dekabr 2013-cü il Cəmi
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ					
AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	19,067	19,960	1,357	440	40,824
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	10,800	902	3,983	-	15,685
Müştərilərə verilmiş kreditlər	407,449	139,169	8	-	546,626
Satılabilən investisiya qiymətli kağızları	9,071	-	-	-	9,071
Digər borc qiymətli kağızları	5,017	-	-	-	5,017
Digər maliyyə aktivləri	838	632	-	-	1,470
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə aktivləri	452,242	160,663	5,348	440	618,693
QEYRİ-DERİVATİV MALİYYƏ					
ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	56,103	17,549	2,241	-	75,893
Müştərilərə ödənilməli vəsaitlər	259,892	149,605	2,404	30	411,931
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16,332	-	-	-	16,332
Digər maliyyə öhdəlikləri	4,595	-	-	-	4,595
Subordinasiya borcu	-	2,809	-	-	2,809
Cəmi qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri	336,922	169,963	4,645	30	511,560
AÇIQ MÖVQE	115,320	(9,300)	703	410	

Valyuta riskinə qarşı həssaslıq. Aşağıdakı cədvəldə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 35% (2013: 10%) dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Qrupun həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. 35% dərəcə son zamanlarda manatın devalvasiyası ilə bağlı yaranmış həssaslıq dərəcəsidir. Həssaslıq təhlili yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş qalıq monetar vəsaitləri özündə birləşdirir və xarici valyuta məzənnələrində 35%-lik (2013: 10%) dəyişiklik nəzərə alınmaqla onların dövrün sonundakı valyuta mövqeyinin bir valyutadan digərinə çevrilməsinə düzəliş edir. Həssaslıq təhlilinə xarici kreditlər, o cümlədən Qrupla xarici əməliyyatlar üçün kreditlər (belə kreditlər kreditorun və ya borcalanın əməliyyat valyutasından başqa digər valyutada ifadə olunur) daxildir. Aşağıdakı müsbət rəqəmlər manatın müvafiq valyutaya qarşı 35% dərəcədə güclənməsi müqabilində mənfəət və digər kapital vəsaitlərində baş vermiş artımı göstərir. Manatın müvafiq valyutaya qarşı 35% dərəcədə zəifləyəcəyi təqdirdə, mənfəət və digər kapital vəsaitləri müqayisəli təsirə məruz qala, aşağıdakı balans göstəriciləri isə mənfi rəqəmlərlə ifadə oluna bilər.

	ABŞ dollarının təsiri		AVRO-nun təsiri	
	2014	2013	2014	2013
Vergidən əvvəl mənfəət	(3,453)	(930)	39	70

Rəhbərlik hesab edir ki, həssaslığın təhlili aidiyyəti xarici valyuta mübadiləsi riski üçün səciyyəvi deyil, çünki ilin sonuna olan itkilər riski il ərzindəki itkilər riskini əks etdirmir.

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər

Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və böyük yaxud kiçik təsirlər bu nəticələrə daxil edilməməli və ya çıxarılmamalıdır.

Həssaslığın təhlilində Qrupun aktiv və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edilməsi nəzərə alınmır. Bundan başqa, bazarda hər hansı dəyişiklik baş verdiyi zaman Qrupun maliyyə vəziyyəti dəyişə bilər. Məsələn, Qrupun maliyyə riskinin idarə edilməsi strategiyası bazar dəyişiklikləri ilə bağlı riskə məruzqalma halının idarə olunması məqsədini daşıyır. İnvestisiya bazarları başlanğıc mərhələlərdən keçdiyi zaman, rəhbərlik tərəfindən görülən tədbirlər investisiyaların satılması, investisiya portfeli üzrə ayırmalarda dəyişikliyin edilməsi və digər qoruyucu tədbirlərin həyata keçirilməsindən ibarət ola bilər. Nəticə etibarilə, təxminlərdəki dəyişikliyin faktiki təsiri öhdəliklərdə özünü büruzə verə bilmir, lakin aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bazar dəyəri ilə qeyd edilir. Belə olan təqdirdə, öhdəliklər və aktivlər üçün ölçmə əsaslarının müxtəlif olması səhmdar kapitalında dəyişikliyə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlilləri üzrə digər məhdudiyyətlərə Qrupun yalnız hər hansı dəqiqliklə proqnozlaşdırıla bilməyən mümkün qısa-müddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski göstərmək üçün şərti bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni tərzdə dəyişəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Qiymət riski olan məhsullar

Qrup, ümumi və xüsusi bazar qiyməti dəyişmələrinə məruz qalan məhsulları ilə bağlı qiymət riski ilə üzleşir.

Qrup, bazar mühitində baş verən mənfi dəyişikliklərdən yarana biləcək mümkün zərəri dövrü şəkildə təxmin etməklə, eləcə də zərər üzrə müvafiq məhdudiyyətlər, marja və təminatla bağlı tələblər müəyyən etməklə və onların tətbiqi vasitəsilə qiymət riskini idarə edir. İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri ilə bağlı olaraq Qrup, belə öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər vəsaitin itirilməsi riskinə məruz qalır. Lakin zərərin ehtimal edilən məbləği daha azdır, çünki öhdəliklərin əsas hissəsi kredit müqavilələrində irəli sürülən müəyyən şərtlərdən asılıdır.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski sistemin işləməməsi, insan amili, fırlıdaqçılıq və ya xarici hadisələrin təsiri nəticəsində yaranan zərər riskidir. Nəzarət sistemi düzgün fəaliyyət göstərmədikdə əməliyyat riskləri nüfuza xələl yetirə, habelə hüquqi və ya qanuni nəticələr, yaxud da maliyyə itkiləri ilə nəticələne bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını planlaşdırma bilməyə də, belə riskləri nəzarət qaydaları vasitəsilə, eləcə də mümkün risklərin monitorinqini və onlara cavab tədbirlərini həyata keçirməklə idarə etməyə səy göstərir. Nəzarət tədbirlərinə vəzifələrin effektiv bölgüsü, çıxış, təsdiqləmə və üzvləşdirmə prosesləri, habelə işçilərin təlimləndirilməsi və qiymətləndirmə prosesləri daxildir.

28. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

21 fevral 2015-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Azərbaycan manatını (AZN) devalvasiya etmişdir. Nəticədə Manatın ABŞ dollarına qarşı rəsmi mübadilə məzənnəsi hər ABŞ dolları üçün 1.05 AZN, AZN-nin Avroya qarşı rəsmi mübadilə məzənnəsi isə 1.19 AZN olmuşdur ki, bu da balans hesabatı tarixinə mübadilə məzənnələrində təxminən 34% dəyərdən düşməni əks etdirir. Maliyyə bazarında və ümumilikdə iqtisadiyyatdakı qeyri-sabitliyin qarşısını almaq üçün Mərkəzi Bank AZN-nin ABŞ dolları və Avrodan ibarət olan ikili valyuta səbətində qarşı mübadilə məzənnəsini gündəlik müəyyən etməyi planlaşdırır.